

Þakarps Krönika

1963

Hakarps Hembygdsgråd

Krönika 1963

I N N E H Å L L

Förord	3
Lennart Magnusson av E. L.	4
Årsberättelse	5
Anteckningar ur församlingsböckerna	7
Hakarps kommuns förvaltning av Rune Wixe	11
Edvard Orm, kyrkomålare och "conterfejare" av Harald Möllerström	14
J. W. Moberg, blomsterkungen av Kjell von Schéele	22
Ungdomsvård i gamla Hakarp av Gottfrid Granemyr	27
Karl Isakson, konstnären med härstamning från Hakarp, av Sture Brunninge	33
Pensionsnämnden 1913—1963 av Carl Sandberg	40
Idrottsföreningen SAAB, Stensholm av Lars-Åke Engblom	45
Föreningen Barnens vänner av Bror Thunberg	46
Anteckningar ur Hakarps kyrkostämmas protokollsbok	48
Hänt i Hakarp under 1963	51

Redaktionskommitté har varit:

*Ivar Meurling, Rune Gustavsson, Carl-Eric Blomdahl,
Eskil Lago och Gottfrid Granemyr.*

*Teckningen på titelsidan är gjord av Evert Helgason och visar
den gamla stenbron över bäcken vid Dalskog.*

Förord

Att en Krönika även för 1963 kunnat utgivas beror främst på att så många varit villiga att medverka i densamma. Medarbetarna har säkert samma mening som redaktionen, att årsboken har en uppgift att fylla genom att återge något av vad som hänt i Hakarp, i vår tid och svunna dagar. Ett särskilt omnämnande vill vi ge några av bidragen.

Flertalet hakarpsbor har redan som barn med förvånande ögon sett upp mot taket i Hakarps Kyrka. Ett myller av figurer och ornament har satt deras fantasi i rörelse. Mannen bakom verket, "conterfejaren", Edvard Orm, får en minnesruna av kyrkoherde Harald Möllerström.

En konstnär som levat närmare vår tid men ändå nästan okänd för oss är Karl Isakson, med härstamning från Eskilstorp. Först efter sin död blev han erkänd och är nu representerad i flera konstmuseer. Fil. stud. Sture Brunninge gör oss bekant med denne målare.

Gottfrid Granemyr har sett i gamla sockenprotokoll som berättar om hur man försökte komma tillrätta med ungdomens nöjesliv i början av förra århundradet.

En hakarpsbo som inom sitt område blev framstående och välkänd var blomsterodlaren J. W. Moberg på Fageräng. Han blev kallad blomsterkungen och hans mångårige vän civilingenjör Kjell von Schéele blir vår 'ciceron' genom Mobergs unika trädgård.

Pensionsnämndens siste ordförande verkställare Carl Sandberg ger oss en historik över pensionsnämndens verksamhet i Hakarp och kamrer Rune Wixe lämnar som vanligt en kommunal redogörelse.

Till samtliga bidragsgivare, även till dem som ej här är nämnda, riktas ett varmt tack för värdefull medverkan.

Redaktionen

Lennart Magnusson

in memoriam.

Då Hakarps hembygdsvänner samlades till årsmöte den 23 mars saknades en medlem som alltid brukade närvara vid föreningens sammankomster, disponenten vid Kolonialbolaget Lennart Magnusson. Den 14 mars 1963 gick han hastigt bort utan föregående sjukdom.

Stor blev saknaden i hans vänkrets. Hans rättframma väsende och goda gemyt gjorde att man trivdes gott med honom. Under tolv år hade han tillhört styrelsen för Hakarps Hembygdsgrd och alltid haft uppslag och idéer som kunde befrämja arbetet. Hans kärlek till hembygd och traditioner väcktes redan i barndomshemmet. Uppväxt vid jordbruket i en tid då självhushållet ej helt försvunnit, hade han ett rikt mått av erfarenhet som han med minnesgodhet, och i humoristisk form, meddelade. Med Lennart Magnussons bortgång gjorde föreningen en svår förlust.

Lennart Magnusson var född i Lekeryd den 12/2 1900. År 1912 blev han hakarpsbo då föräldrarna övertog jordbruksfastigheten Fagerslätt 1: 52, det forna soldattorpet vid Engaslätten. Efter att i några år sysslat med jordbruk och åkerirörelse började han 1920 att ägna sig åt affärsverksamhet. Han startade en grossistfirma under namnet Kafferosteriet Java. Denna firma ombildades senare till Kolonialbolaget, ett företag som ägnade sig huvudsakligast åt försäljning av kolonialvaror och vars ledare Lennart Magnusson var.

Frid över hans minne.

EL.

Årsberättelse för 1963

Föreningens styrelse har under året varit Rune Gustafsson ordf., Ivar Meurling v. ordf., Carl-Eric Blomdahl kassör, Eskil Lago sekr., Viveca Castrup, Martin Fagerlund, Gottfrid Granemyr, Ingvar Andersson, Gustav Svensson och Lennart Magnusson, Suppleanter har varit: Bo Björklund, Sven-Eric Brusbäck och Anders Snöberg.

Revisorer har varit Bror Thunberg och Vidar Dahlstedt med Rune Wixe som suppleant.

Årsmötet hölls den 23 mars i Nordskogens skola och leddes av ordf. Gunnar Hakeman. Vid mötets början erinrade ordf. om den förlust föreningen gjort genom Lennart Magnussons hastiga bortgång. Under tolv år hade han tillhört styrelsen och deltagit i arbetet med ett levande intresse. Han kommer att minnas länge som en god och trofast hembygdsvän. En tyst minut ägnades åt Lennart Magnussons minne.

Vid årsmötet förekom vidare musik av Göran Håkansson och Eskil Söderström. En föreläsning om Komosse hölls av Weimar Söderström, Huskvarna. Föreläsaren visade en serie vackra färgbilder från växt- och djurlivet i detta naturreservat som Komosse är. Föreläsningen uppskattades livligt av de närvarande.

Efter ett mångårigt ordförandeskap i föreningen framförde Gunnar Hakeman sin önskan om att bli entledigad från uppdraget på grund av bristande tid. I hans ställe valdes som ordf. Rune Gustafsson. Ivar Meurling framförde föreningens tack till Gunnar Hakeman för hans insats i arbetet och överlämnade en blombukett. Årsmötet beslöt att utse Gunnar Hakeman som hedersledamot i föreningen.

Styrelsen har under året hållit sju sammanträden och föreningen ett ordinarie och ett extra möte.

En välbesökt gökotta hölls söndagen den 9 juni vid Hemvärns-
gården i Stensholm. Vid sammankomsten medverkade Hakarps
Hemvärnsskår, Hemsamariter och Lottakår. Föredrag hölls av Anders
Snöberg om Hakarp i gammal och ny tid. Bygdekören medverkade
med sång och korum hölls med predikan av kyrkoherde Möller-
ström.

Backstugan Klinten har under året överlämnats som gåva till
föreningen av Fru Lilly Gustavsson, Dalskog, tidigare har för-
eningen endast haft dispositionsrätt till stugan. Med stugan följer
ett jordområde som arrenderas av föreningen under 49 år. Under
året har en del reparationsarbeten påbörjats. Styrelsen ämnar full-
följa och avsluta restaureringen under sommaren 1964 varefter
Klinten kan upplåtas till medlemmar som utflyktsmål och till för-
eningens sammankomster.

Styrelsen har gått i författning om att ordna ett arkiv för för-
eningens böcker och handlingar av olika slag. Skåp för ändamålet
har anskaffats och placerats i Kommunalhusets föreningsarkiv.

Föreningen har representerat vid Hembygdsförbundets årsmöte.

En krönika för 1962 har utgivits i 500 ex. Redaktionskommitté
har varit Rune Gustafsson, Ivar Meurling, Carl-Eric Blomdahl,
Eskil Lago och Gottfrid Granemyr. Varje medlem har erhållit ett
ex. för årsavgiften 5:—.

Medlemsantalet vid årets slut var 256 st.

Föreningens inkomster och utgifter under 1963 har varit:

Inkomster:		Utgifter:	
Årsavgifter	1.155:—	Krönika	2.392: 90
Krönika	563: 50	Årsavg. Hemb.förb.	25: —
Komm.anslag	500: —	Klinten	1.439: 01
Räntor	378: 85	Anslag	75: —
Övr. inkomster	14: 06	Skrivm., porton	44: 75
	Kr. 2.611: 41	Annonser	50: 40
Behållning från 1962 ..	11.697: 66	Utg. vid årsmöte	40: 65
		Div. utgifter	134: 99
			Kr. 4.202: 70
		Behållning till 1964	10.106: 37
Summa kr.	14.309: 07	Summa kr.	14.309: 07

Hakarp i mars 1964

Styrelsen.

Anteckningar ur församlingsböckerna

Födda år 1963

- 4/1 Eva Gunilla Maria Bengtsson, Ebbesvägen 8
- 5/1 Anna Karin Andersson, Göransberg 1:72
- 7/1 Carina Olesen, Göransberg 1:44
- 12/1 Carl Magnus Eklöf, Solhemsgatan 16
- 19/1 Leif John Lundahl, Hakarpsvägen 71 B
- 28/1 Torleif Johan Lindell, Holländaregatan 17
- 1/2 Uno Gunnar Johansson, Hallebergsliden 4
- 4/2 Catarina Myrna Yvonne Jonsson, Lindarevägen
- 2/3 Bengt Ronny Andersson, Hallebergsliden 4
- 26/3 Per Ove Holmberg, Ebbesvägen 8
- 28/3 Lena Birgitta Kristina Alexandersson, Stora Tokarp
- 5/4 Bo Rutger Tisell, Hakarpsvägen 112
- 7/4 Lars Åke Lennart Engelke, Smedtorpsgatan 31
- 13/4 Berit Catarina Gustavsson, Hakarpsvägen 103
- 15/4 Monica Ingegerd Viola Bernström, Kikstorp
- 18/4 Eva Katarina Randau, Skolgatan 1
- 4/5 Jonny Sven Krister Axelsson, Fagerbergsvägen 6
- 6/5 Dan Johan Oskar Johansson, Lektigen 14
- 8/5 Alf Klas Åke Ljung, Broholm
- 9/5 Per Ingvar Gustavsson, Hakarpsvägen 86
- 15/5 Eva Birgit Carina Karlsson, Ebbesvägen 8
- 26/5 Ingegerd Elisabet Andersson, Vipevägen 25
- 28/5 Bo Rune Stenhammar, Stiftelsevägen 3
- 2/6 Jovan Marco Nikolic, Berghaga 8
- 4/6 Robert Kalman Hadnagy, Ebbesvägen 32
- 8/6 Erik Anders Ingvar Gustavsson, Egnahemsvägen 4
- 11/6 Magnus Elias Käll, Hakarpsvägen 117
- 22/6 Anneli Lena Elsa Jonsson, Hakarpsvägen 82
- 24/6 Hillevi Rose Marie Edlund, Töregatan 4
- 30/6 Monica Eva-Lotta Josefsson, Rambergsliden 12
- 3/7 Anneli Elisabeth Johansson, Smedtorpsgatan 11
- 10/7 Kjell Ulf Nygren, Lexarp 1:3
- 15/7 Evy Kristine Einarsson, Smedtorpsgatan 34

- 17/7 Carina Desiree Gilberg, Smedstorpsgratan 26
 20/7 Christina Helene Sandström, Carlfors
 22/7 Ingrid Magdalena Larsdotter Paulsson, Ö. Hasselbacken 13
 23/7 Gunilla Söderström, Hagbyvägen 10
 30/7 Karl-Göran Jonny Tomas Gustavsson, Kikstorp
 4/8 Anna Monica Viktoria Wadenrud, Mossvägen 5
 24/8 Tomas Bengt Laszlo, Hallebergsliden 4
 25/8 Christopher Karl Larsson, Hasselbacken 19
 12/9 Marie Birgitta Elisabeth Johansson, Töregatan 16
 18/9 Karin Eva-Lotta Åsén, Hasselbacken 18
 26/9 Renée Andjela Margareta Johansson, Stensholmsvägen 20
 30/9 Anders Robert Karlsson, Mossvägen 5
 15/10 Adam Tadeusz Kulig, Ebbesvägen 6
 22/10 Anders Vilhelm Claesson, Stiftelsevägen 9
 23/10 Leif Sören Edberg, Ringvägen 19
 30/10 Helén Susanne Nykvist, Blomgatan 16
 2/11 Mikael Erland Gustavsson, Carlforsvägen 5
 20/11 Anne Louise Caroline Rydén, Ebbesvägen 6
 23/11 Lars Anders Norrby, Vipevägen 28
 2/12 Elsa Laila Maria Eriksson, Stensholmsvägen 14
 5/12 Ulf Mikael Starö, Carlfors
 9/12 Lena Hildur Birgitta Jonsson, Genvägen 3
 12/12 Jan Patrik Moberg, Hagbyvägen 4 A
 25/12 Ulf Gustav Karlsson, Lindarevägen 5
 28/12 Kjell Bjarne Berglund, Smedstorpsgratan 31

Ingångna äktenskap 1963

- Leif Göte Nero, Bråneryd, och Gudrun Märta Linnea Johansson,
 Bråneryd
 Karl Ingvar Fast, Skärstad, och Ulla Ester Brobeck, Ekbacka,
 Brunstorp
 Sten Axel Ingvar Johansson, Bankeryd, och Karin Margareta Isaks-
 son, Skolgatan 17

- Arne Bertil Per-Eric Karlsson, Gust. Adolf, och Ulla-Britt Marianne Gustavsson, Smedstorpsgratan 16
- Gösta Sivert Roland Ericsson, Ebbesvägen 6 och Siv Ejan Nanna Krantz, Ebbesvägen 6
- Alf Tomas Holmqvist, Ebbesvägen 6 och Dagmar Birgitta Blomqvist, Stensholms Säteri
- Karl-Erik Vitalis Karlsson, N. Vånga, Skarab. och Gunnel Marianne German, Ebbesvägen 15
- Ulf Albert Uno Johansson, Stensholmsvägen 20 och Blazenka Franovic, Stensholmsvägen 20
- Aron Ernfrid Lundqvist, Skärstad och Anna Anita Lovisa Green, Ädalsvägen 87
- Urvig Alexander Bergholm, Huskvarna och Stina Mariana Johansson, Solbacka, Stensholm
- Bo Verner Samuelsson, Linköping och Lilian Monica Svensson, Berghaga 3, Bråneryd
- Nils Gunnar Roland Danielsson, Bråneryd och Inger Birgit Iréne Johansson, Bråneryd
- Karl Sigurd Geron Pihl, Jönköping och Anngreth Lailja Kristina Kågebäck, Smedstorpsgratan 40
- Per-Olof Erland Gustavsson, Stensholm 1: 369 och Mona Maria Johansson, Stensholm 1: 12
- Ove Lennart Hellström, Viskarhult, Älvsb. och Lisbeth Ingegerd Svensson, Hjärtorp
- Karl Olof Josefsson, Vipevägen 11 och Monica Birgitta Johansson, Ljungarum
- Jan Åke Bengtsson, Ebbesvägen 6 och Berith Vendela Mariana Högborg, Jönköping
- Lars Reinhold Fagerlund, Hökhult och Inga Marianne Johansson, Jönköping
- Veine Lennart Oskar Karlsson, Carlforsvägen 24 och Majken Viola Irene Ringvall, Jönköping
- Hans Ivar Nilsson, Bråneryd och Esther Kerstin Ulla-Britt Malmberg, Jönköping
- Bernt Rune Harry Dahlström, Mossvägen 7 och Eva Ingvor Margareta Gustavsson, Jönköping

Sven Ingmar Svensson, Hallebergsliden 8 och Gun-Britt Katarina Sonesson, Huskvarna
 Karl Erik Rune Klasson, Hagagatan 3 och Ulla Ingrid Maria Bragd, Huskvarna
 Jan Åke Henrik Granqvist, Lundenvägen 11 och Kertta Valturi Tikkanen, Jönköping
 Kurt Evert Thorén, Jutevägen 18 och Ingegerd Helena Lidström, Öggestorp
 Odd Reidar Udén, Ebbesvägen 17 och Gun Marion Gustavsson, Jönköping
 Rolf Henry Höglund, Dalhem och Lena Birgitta Margaretha Dahlman, Barnarp

Avlidna under 1963

- 23/1 Karl Gunnar Kristoffer Johansson, Holländaregatan 7, f. d. 5/3 1903 i Gränna
- 1/2 Anders Ulrik Ousbäck, Rambergsliden 15, f. d. 24/6 1877 i Äsenhöga
- 3/2 Oskar Lennart Gustav Ekelund, Hakarpsvägen 81, f. d. 16/7 1904 i Karlskrona
- 12/2 Gustav Ferdinand Blomqvist, Stensholms Säteri, f. d. 2/1 1875 i Österhaninge, Sth. l.
- 18/2 Karl Gustav Svanberg, Stensholmsvägen 14, f. d. 13/12 1871 i Bälaryd
- 23/2 Kjell Gustav Forsberg, Stiftelsevägen 5, f. d. 21/6 1946 i Jönköping
- 23/2 Karl Göran Vilhelm Johansson, Lilla Ekeberg, f. d. 20/4 1942 i Hakarp
- 14/3 Karl Lennart Magnusson, Solhemsgatan 14, f. d. 12/2 1900 i Lekeryd
- 25/3 Anna Emelia Boberg, Carlforsvägen 30, f. d. 9/1 1887 i Fryele
- 23/5 Judit Axelia Andersson, Hakarpsvägen 106, f. d. 3/7 1892 i Lekeryd
- 8/6 Helge Arthur Svahn, Skolgatan 22, f. d. 21/4 1890 i Jönköping

- 14/6 Johanna Sofia Johansson, Älderdomshemmet, f. d. 17/2 1872 i Hakarp
- 30/6 Hanna Lilli Elisabet Lord, Lektstigen 3, f. d. 22/3 1890 i Linderås
- 20/7 Rolf Torsten Luis Andersson, Kvarnvägen 2, f. d. 3/11 1938 i Helsingfors, Finland
- 29/8 Johan Arvid Selg, Pensionärshemmet, f. d. 15/5 1878 i Hammar, Örebro l.
- 6/12 Bror Gustav Emanuel Larsson, Carlfors, f. d. 13/11 1904 i Jönköping
- 15/12 Helén Susanne Nyqvist, Blomgatan 16, f. d. 30/10 1963 i Hakarp
- 28/12 Hans Helge Harald Carlsson, Höggärdet, f. d. 19/10 1919 i Pelarne, Kalmar l.

Antalet innevånare i Hakarp den 31/12 1963 var 3.272 personer varav 1.699 män och 1.573 kvinnor. Äldst i församlingen var August Rickard Gustavsson, Blomgatan 14, f. d. 11/11 1872.

Hakarps kommuns förvaltning år 1963

Av Rune Wixe

Hakarps kommunalfullmäktiges ordförande under år 1963 har varit symaskinsarbetare Rune Gustafsson, Ådalsvägen 69. Vice ordförande har varit nämndeman Gunnar Hakeman, Hakarps säteri.

Kommunalnämnden har under året haft följande sammansättning, symaskinsarbetare Per Kihl, ordförande, nämndeman Gunnar Hakeman, vice ordförande, symaskinsarbetare Gunnar Sandberg, verkmästare Carl Sandberg, snickare Knut Pettersson, mättningsman Erik Johansson och ingenjör Gustaf Winqvist.

Intresset för byggnation i Hakarps kommun är stort vilket bland annat framgår av att under året har 31 nya villor inrymmande 31 lägenheter blivit inflyttningsfärdiga.

Byggnadsfirman Svehem, Hakarp, har under året slutfört arbetena omfattande ledningar och gator i Skolgatans förlängning. Kost-

naden för dessa arbeten har uppgått till 102.376: — kr. Samma firma har också utfört vatten- och avloppsledningar i Södra Hasselbacken för en kostnad av 24.230: — kr. De under föregående år påbörjade arbetena med vatten- och avloppsledningar samt dagvattenledningar i gatorna Ärlevägen och Myrstigen samt även nyanläggning av dessa gator har slutförts under året. Kostnaderna för dessa arbeten har uppgått till för va-ledningar 86.020: — kr., dagvattenledningar 25.000: — kr. och gatuaneläggningar 32.522: — kr. Entreprenör för dessa arbeten har varit Järnforsens Väg AB, Jönköping. Samma firma har även nedlagt ledningar vid Industriområdet för en kostnad av 23.700: — kr. Järnforsens Väg AB, Jönköping, har även utsetts till entreprenör för etapp XI omfattande ledningar och gator i Jutaholmsområdet och Jutagärdet. Anbudssumman för detta arbete uppgick till 725.300: — kr. och arbetet påbörjades i augusti månad samt pågick vid årets slut.

Statsbidrag för vatten- och avloppsledningar har under året erhållits med 123.000: — kr.

Vattenverket hade vid årets slut 449 abonnenter, vilket är en ökning med 62.

Fastigheten Fagerslätt 1:146 utmed Fagerbergsvägen har kommunen inköpt för en köpesumma av 35.000: — kr. Denna fastighet har även rivits ned för att vägförvaltningen skulle kunna bredda Fagerbergsvägen.

Under året har bildats en helkommunal bostadsstiftelse kallad Stiftelsen Hakarpsbostäder. Denna har för 25.000: — kr. förvärvat fastigheten Fagerslätt 1:39 på vilken uppförandet av ett kombinerat hyreshus och pensionärshem, innehållande 16 lägenheter, har påbörjats.

Kommunen har under året träffat överenskommelse med Husqvarna Vapenfabriks Aktiebolag om att förvärva huvudparten av Vapenfabrikens bostäder och markområden i Hakarp. Bostäderna innehåller 54 lägenheter. Köpeskillingen för detta förvärv uppgår till 934.920: — kr. och tillträdet äger rum den 1/1 1964.

Under året har 113.898: 25 kr. utbetalats såsom familjebostadsbidrag till 153 familjer.

Antalet barnbidragsberättigade barn uppgick till 961 under 4:e kv. Det sammanlagda beloppet för barnbidrag, som under året utlämnats för barn inom kommunen, uppgår till 522.912: 50 kr.

Under läsåret 1963—1964 uppgår antalet läraravdelningar till arton, nio å lågstadiet, därav en specialklass och nio på mellan-stadiet, därav en specialklass. Från och med läsåret 1963—1964 hänvisas de barn, som genomgått sjätte klassen till högstadiet i Huskvarna. På grund härav har undervisningen i hushållsgöromål och metallslöjd upphört från vårterminens slut 1963. Skolköks-lokalen i Egnahemsskolan har omändrats till gymnastiksal. Lärarin-nan i hushållsgöromål fröken Ingrid Forsströms ordinarie tjänst har överförs till Huskvarna. Utöver den obligatoriska undervisningen har särskild undervisning meddelats barn med läs- och skrivsvårig-heter, fyra veckotimmar under vårterminen och sex under höst-terminen. Vidare har simundervisning varit anordnad under tiden 1 juli—5 juli och 29 juli—8 aug. Antalet deltagande elever utgjorde 178, omfattande klasserna 2—6.

Under året har tre nya ordinarie lärartjänster inrättats, två småskollärartjänster och en speciallärartjänst för mellanstadiet.

Skolskjutsar har under året varit inrättade för de barn från norra och nordöstra delen av kommunen, vilka undervisas i Egnahemsskolan och i Huskvarna.

314 personer inom kommunen har erhållit folkpension. Kommu-nens bidrag till folkpensionskostnaderna inklusive de kommunala bostadstilläggen uppgick till 157.573: — kr.

Pensionsnämnden upphörde den 1/7 1963 och deras arbetsupp-gifter överfördes därefter till sjukkassan, som även varit föremål för omorganisation och i fortsättningen kallas försäkringskassan.

Genom kommunalfullmäktiges beslut att anställa ytterligare en hemvårdarinna har kommunen numera tre ordinarie hemvårdarinnor anställda.

Folkmängden uppgick till 3.272 personer vid årets slut vilket är en ökning med 134 personer sedan föregående årsskifte.

Kommunens utgifter och inkomster har enligt dagbok haft en omslutning av 13.436.894: — kr. Utdebiteringen har varit 10: 39 per skattekrona för den borgerliga kommunen och 1: 06 per skatte-krona för kyrkliga ändamål.

Edvard Orm

kyrkomålare och "conterfejare"

Av Harald Möllerström

Åhr efter Christi Börd 1729, Är detta Herrans Huus, med Des Egen Bekostnadt zirat och Målat, Då warande Kyrkioherde And. Ståhl. Edwardus Orm Pinxit.

Dessa ord står att läsa i Hakarps kyrka på spegelvalvets nedersta list å öster. Det sista ordet, pinxit, betyder "har målat", och det innebär således, att mannen som utfört målningarna i kyrkan hette Edvard Orm.

Edvard Orm, vars förnamn ibland skrives Evert eller Evart och vars efternamn stundom stavas Ohrm, föddes 1670. Måhända var han född i Holland. Han tillhörde i så fall någon av de talrika konstnärsfamiljer som under 1600-talet inflyttade därifrån, främst till Kalmar och Göteborg. Härom vet man dock intet bestämt. Biografierna lämnar oss i okunnighet därom. Ej heller är det bekant, var han tillbringade sina läroår.

Men man kan kanske våga några antaganden. Edvard Orm måste väl — i kraft av det intresse och inre behov som drev honom i hans målarverksamhet — ha intresserat sig för 1600-talets stora konst och därvid sökt omsätta den inom ramen av egen förmåga. Vissa av hans verk — altartavlan i Dalhems kyrka och tavlan i Kristine kyrka i Jönköping, varom mera nedan — kan tyda på holländska förebilder. Kanske han sett dessa på ort och ställe? Hans porträttmåleri kan ha viss anknytning till porträtt- och historiemålaren, Karl X Gustafs "hovkonterfejare" David Ehrenstrahl, och dennes lärjunge, systersonen David von Krafft — samtida med Edvard Orm. Men för det tredje har han naturligtvis levat i den gamla bygdekonsten och fortsatt att arbeta med den — fast på sitt eget mera utvecklade sätt.

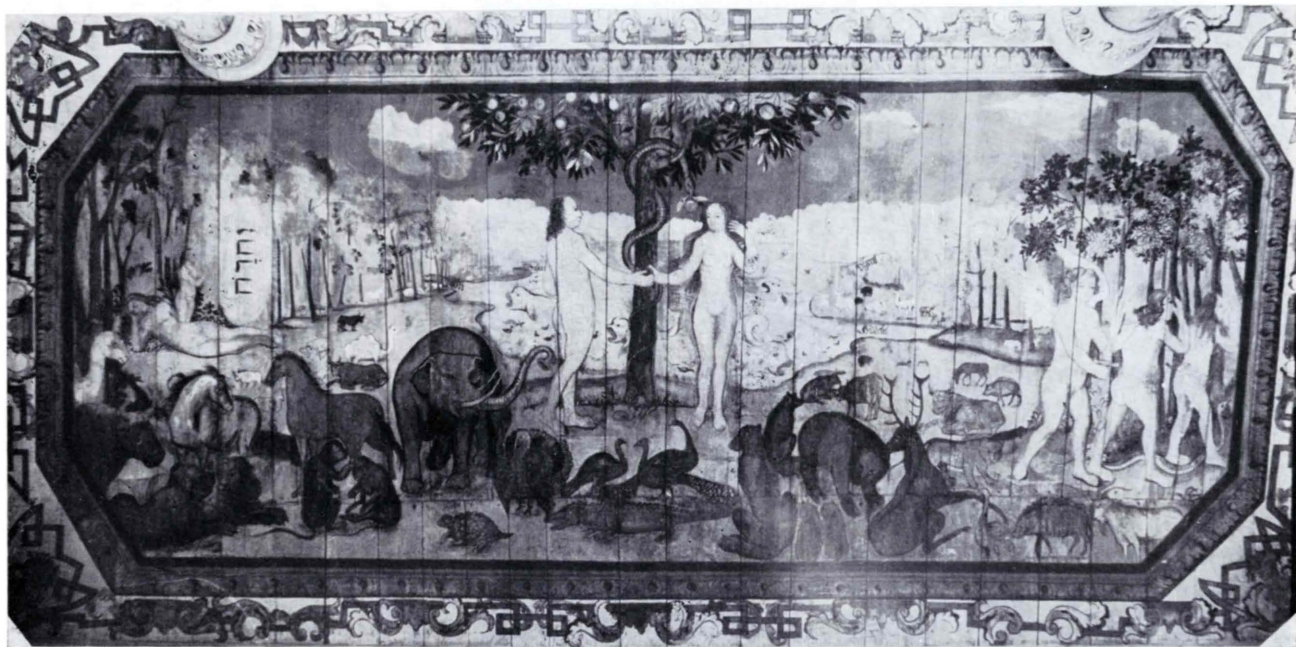
Först vid 29 års ålder framträder Orm som konstnär. År 1699 målade han evangelisterna på predikstolen i Runstens kyrka på Öland och utförde ävenledes porträtten av kyrkoherden D. Bruse-

I Jönköping bodde han nu under åren 1715—1722 på dåvarande Östra Storgatan nr 82 med sin hustru Elisabeth Berg, sin svärmöder, sönerna Nils och Gabriel och tidvis lärgossen Karl Plan. Om sonen Gabriel må nämnas, att han sedermera fortsatte traditionen efter sin fader. Han deltog i slottsbygget i Stockholm på 1730-talet. Efter-som han var en god djurmålare, kan det tänkas, att han hjälpte sin fader vid utarbetandet av paradismålningen med de många djuren i Hakarps kyrka. I sammanhang härmed kan tilläggas, att Orm vid målningarna i denna kyrka 1729 hade som gesäll Johan Kinnerus, vilken 1731 blev mästare i Jönköping och var livligt sysselsatt med målning i kyrkorna i västra Småland och Väster-götland.

Edvard Orm var porträttmålare. Av de porträtt som tillkommit under Jönköpingstiden kan nämnas ett porträtt av friherre Göran Silfverhielm i Näsby kyrka. Det kan kanske sägas, att Orm under 1700-talets första årtionden var porträttören på modet i denna del av landet. Talrikast är prästporträtten, men han har också avbildat herrgårdsfolk och borgerskap. Om hans produktion skriver en av hans biografer, Manne Hofrén: "Vad som ger Orms porträtt deras största värde är den ingående och detaljerade teckningen, som dock gör att bilderna verka något hårda. Genom denna strävan att med största möjliga grad av detaljtrohet avbilda sina modeller, och tack vare den absoluta friheten från idealiseringstendenser har konstnären dock i många porträtt åstadkommit vad han helt visst icke medvetet eftersträvat: ett djupt mänskligt innehåll." Detta omdöme kan i sin mån även få gälla konstnärens kyrkomålningar.

Ty Edvard Orm var också kyrkomålare. Som sådan framträdde han 1719, då han utförde takmålningar i Gränna kyrka. Dessa målningar tillhör Orms större verk. De förstördes dock 1889, då kyrkan brann. Lyckligtvis finnes de bevarade i uppteckning i de Mandelgrenska samlingarna (Lunds Universitet).

Ämnet för målningarna är bönen Fader vår, på latin och svenska. Framställningen omfattar åtta fält i taket av långhuset, dessutom figurer på fyra cirkelfält i kortaket. Såsom exempel på framställningssättet kan tagas första bönen Helgat varde ditt namn. Bönen åskådliggöres, enligt Witt, som skrivit Gränna stads och kyrkas historia, "genom en stor folkskara, som knäfallande uppsänder sitt

Paradiset, takmålning av Edvard Orm i Hakarps kyrka.

Till vänster på bilden visas skapelsen, i mitten syndafallet och till höger människornas utdrivande ur lustgården.

Foto I. Meurling 1952

böneljud i skyn, varest högst uppe synes ett Jehovah, skrivet på guldgrund, omgivet av änglahuvuden. Från varje mun utgår ljudet i form av en stråle, på vilken en bokstav av den så väl på latin som svenska skrivna bönen är tecknad, så att alla strålarna tillsammans bilda hela meningen". Detta är barocktidens stil, omisskänlig även i övrigt. Måhända har Orm hämtat inspiration ur de handböcker i denna konstart som utkom under 1600-talet.

Året efter Grännamålningen, 1720, målade Orm en tavla, framställande Korsfästelsen, för Kristine kyrka i Jönköping, där den fortfarande är uppsatt. Det förtäljes, att Bruksbokhållaren Daniel Sager bidrog med 30 daler silvermynt för konstverkets utförande, medan konstnären själv fick stå för den övriga kostnaden. När kyrkan brann 1790 räddades tavlan ur lågorna av kyrkoherden, Sam. Fredr. Wibohm. Denna tavla uppvisar en kompakt massa av människor, delvis i 1700-talskläder. Bland de hotfulla molnen ovan den Korsfäste svävar onda och goda makter; blandningen av färger ger ett intryck av mysticism.

Den 27 aug. 1722 utfärdade Borgmästare och råd i Jönköping "Pass för Edvard Orm", i vilket han fick de bästa vitsord. Flyttningen gällde till Västerviks stad.

I Västervik bodde han 1722—1725. För stadens kyrka utförde han ett porträtt av Karl XII. Denna tavla är signerad sålunda: Anno 1722 skiänktes til Guds husets prydnad detta den tappra hielstens och store konungen Carl XII:tes beläte af den då här warande probsten mag. Johannes Hedenio, som följt honom i kriget och warit med honom i Turkiet. E. Orm. — Flera andra porträtt tillkom nu, bland annat för kyrkorna i Skatelöv, Målilla, Runsten och Odensvi. Men framför allt bör här nämnas altartavlan i Dalhems kyrka. Den består av sex olika oljemålade tavlor, framställande scener ur Frälsarens historia. Av dessa tavlor är ett par insatta i den nuvarande altarprydnaden, nämligen Nattvarden och Gravläggningen. Enligt Manne Hofrén finns ett typiskt holländskt drag i nattvardsbilden, som också medtagit en pojke som är sysselsatt med diskning.

År 1726 bröt så "conterfaiaren ehreborne och wählachtad Edward Orm" upp ifrån Västervik och flyttade till Öland, där han hade

Yttersta dagen och uppståndelsen, takmålning av Edvard Orm i Hakarps kyrka. Kyrkan till vänster föreställer troligen Hakarps gamla kyrka.
Foto I. Meurling 1952

förvärvat hemmanet Hässleby i Algutsrums socken. Här bodde han till sin död , som inträffade 1734.

Denna sista period av hans liv är mycket verksamhetsfyllt. Som vanligt ägnade han sig åt porträttmålning för kyrkornas räkning. Det mest omtalade av hans porträtt tillkom under denna tid. Det är porträttet av borgmästarinnan Dorothea Hoppenstedt i Kalmar. Detta porträtt har fått det omdömet, att det är "ett av vår provinsiella rokokos bästa verk". Tyvärr har det blivit förstört vid en eldsvåda. Två porträtt utfördes för Glömminge kyrka, ett för var-

dera Gräsgårds och Gärdslösa kyrkor. För den sistnämnda kyrkan målade han också en altartavla, vars motiv är Kristus på korset. Även Mörbylånga fick en altartavla av hans hand, temat är här Uppståndelsen. Denna senare tavla är troligen en av de sista målningar som Edvard Orm utförde.

Vissa tecken tyder på att Orm under denna tid även varit verksam på Gotland. Gotlands Fornsal äger ett flertal porträtt av honom, bland andra ett av fältmarskalken Carl Gustaf Rehnskjöld.

Tre år efter avflyttningen till Öland grep sig Edvard Orm an med målningarna i Hakarps kyrka. Dessa, jämte målningarna i Gränna kyrka tio år tidigare, får anses vara hans förnämsta arbete i denna genre.

Som framgår ovan ägnade sig Edvard Orm åt porträttmålning och kyrkomålning. Båda dessa grenar är företrädda på ett utomordentligt sätt i Hakarps kyrka.

Hans porträttmåleri representeras av de bildserier som pryda läktarbröstet. Serien börjar vid södra ingången med Dr Martin Luther, som har den heliga Skrift uppslagen. Därefter följer de fyra större av Israels profeter, liksom övriga personer identifierbara genom sina symboler. Därefter ser vi, mot stora gången, Paulus och de fyra evangelisterna. På norra sidan finner man alla apostlarna med Salvator mundi, världens Frälsare, i mitten. Litet i skymundan under orgelläktaren sitter konungarna David och Salomo.

Vad som dock mest drager till sig uppmärksamheten är kyrkmålningarna. Edvard Orm har här velat skildra hela frälsningsverket: från paradiset med syndafallet, över försoningen och uppståndelsen, till yttersta domen. Resultatet har blivit monumentalt.

Varje korsarm har fått sitt särskilda ämne: i norr skapelsen, det paradisiska tillståndet, syndafallet, utdrivandet; i öster Treenigheten, Kristi försoningsdöd genom korsets lidande; i väster Kristi uppståndelse och allas uppståndelse på den yttersta dagen. I mittfältet har konstnären framställt Domaren, som dömer människorna till evigt liv eller evigt straff. Med förskräckande bilder har han skildrat detta senare i den södra korsarmen, gentemot vilket bilden i den norra korsarmen i detta skede av frälsningshistorien framstår som

”det återvunna paradiset”. Denna bildserie fullständigas med bibelspråk runt hela kyrkan och på banderoller som bäres av änglar.

Intressant är Orms teckning av den nuvarande kyrkan (ovan orgelläktaren) och den äldre kyrkan. Denna senare bild utgör väl den enda förefintliga av denna kyrka.

Inledningsvis citerades Edvard Orms presentation av sitt verk i Hakarps kyrka. Vi har nu återvänt dit och kunde sätta punkt för denna uppsats. Dock bör kanske några ord tillfogas om mannen och verket.

Orms konstnärskap har blivit olika bedömt.

Andreas Lindblom, framstående konsthistoriker, säger om Orm bland annat följande: ”Bland de enklare konterfejarna bör Edvard Orm ej förglömmas. — Hans många vederhäftiga präst- och borgarporträtt gläder oss mer än hans kyrkodekorationer, t. ex. i Hakarps kyrka från 1729”. I ”Konstvetenskapliga studier och Essayer” talar Manne Hofrén om den svenska provinskonstens blomstringstid i slutet av 1600-talet och början av 1700-talet och om målaren Edvard Orm som en synnerligen god representant för denna konst. Han skriver, att Orm bemästrade såväl porträttmåleri som kyrkomålning ”och härigenom står han huvudet högre än den stora skaran skråmästare. Hans kyrkliga arbeten tyda på en utpräglad blick för de dekorativa värdena, och han har ofta ägt självbehärsksningen att låta detaljen träda tillbaka till förmån för helhetsbilden”.

Som slutvinjett över Edvard Orms liv som människa och verksamhet som målare torde kunna anföras några ord ur det ”pass” som gavs honom vid flyttningen från Jönköping. Däri betygas: ”Under den tid han här i staden vistats har af honom aldrig annat försports än att han med sin hustru och barn fört ett ärbart, lugnt och anständigt lefverne samt stadens innevånare och de flere med sin konst och handtverk till behag betjänt”.

Detta omdöme är säkert tillämpligt på konstnären Edvard Orm även med avseende på övriga platser där han levat och verkat.

J. W. Moberg, blomsterkungen

Av Kjell von Schéele

”Glöms du bort, försmås du för odlat lövverks
breda blad och prunkande blomsterfägring,
fann dig ingen sångare, band dig ingen
ungmö vid barmen?”

Denna strof av en dikt om vår oansenliga svenska pors rör vid de känslor inför växtrikets tusen inom tusen underfullt månggestaltade bebyggare, som kanske är de mest väsentliga hos den, som på ett eller annat sätt ägnar sitt intresse åt Floras barn: förmågan att se skönheten även hos det ytligt sett enklaste och oansenligaste av dem.

En som mer än de flesta ägde den förmågan var J. W. Moberg, som var arbetare vid Vapenfabriken under åren 1888—1931. I åttioårsåldern sade han en gång, då han berättade om sig själv, att han intresserat sig för blommor alltsedan han kunde krypa, och vi som kände honom vet att det intresset varade livet ut.

Moberg var född i Fryele men flyttade vid 23 års ålder till Huskvarna, där han gifte sig med en flicka från Fintorp i Hakarp. Han bodde först i Gråbo, sedan på Ängsgatan vid Södra Parken och hade på sistnämnda ställe möjlighet att ägna sig åt sitt odlarintresse, vilket omfattade både prydnadsväxter och köksväxter jämte bärbuskar och fruktträd. Bl. a. skaffade han sig mera ovanliga päronsorтер och planterade till och med ett aprikosträd, något på denna tid säkert rätt ovanligt. En god lärare var trädgårdsmästare Gustaf Jansson i Bruksträdgården, vilken bodde i den s. k. Fåfången, då belägen vid ån, numera vid Kraftgatan. Han var speciellt intresserad av förädling av rosor.

Ett betydelsefullt arv från idoga förfäder måtte ha varit behovet att bryta ny mark, ty däri får man väl söka orsaken till att Moberg år 1900 uppe i Fageräng köpte det karga bergsparti invid branten mot Huskvarnaån, där han sedan kom att framleva sitt liv under

J W Moberg vid sina vackra stenpartier.

Foto G. Rydh

mer än 40 år. Stugan inpassades väl i den branta terrängen. Därifrån var utsikten söderut vidsträckt och vacker: närmast åns vilda och yppiga kanjon, längst bort Rogberga kyrka och för övrigt åker och skog i fager växling.

Det fanns emellertid ej mycket jord omkring stugan och fastän behovet av köksträdgård kunde tillgodoses på den bakomliggande, långsamt sluttande delen av det ganska stora markområdet, fann han det naturligtvis nödvändigt att ta vara på de möjligheter, som det varma söderläget erbjöd i branten framför hemmet. Det blev många års arbete med jordkörning i kärror och bördor i hinkar, men undan

för undan erövrades berget och kläddes med grönska och blomsterprakt.

Så inträffade något, som skulle få den allra största betydelse för framtiden: J. W. Moberg blev botanist. Riktigt hur detta tillgick är nu inte så lätt att utreda, men han kom i sällskap med studenten Natanael Isberg samt, åtminstone ibland, med dennes gode vän David Nyman, och man kunde nu få se honom ströva omkring med portör och spade tillsammans med dessa. Ett herbarium började växa fram, och så lärde sig Moberg grunderna i systematisk botanik, han lärde sig att upptäcka mycket och mycket, som tidigare bara varit "gräs" och han fick ögonen öppnade för visheten och skönheten i växtlivets funktioner. Omkring år 1914 inplanterades de första vilda växterna i det, som sedan utvecklades till en omfattande botanisk trädgård. Den fritid som förvärvsarbetet medgav blev sannerligen väl utnyttjad, och helt säkert växte intresset oavbrutet, allteftersom kunnandet blev större.

Moberg var den förste i staden som, åtminstone i större utsträckning, odlade annat än de traditionella trädgårdsväxterna. Ungefär samtidigt med honom började en och annan på andra platser i landet att ägna sig åt samma fritidsintresse. På ett eller annat sätt upptäckte dessa amatörer varandra, och så uppstod ett livligt samarbete genom ömsesidiga besök, något som gav ett rikt utbyte av både erfarenheter och sällsynta växter. J. A. Larsson i Floby, A. S. Suneson i Bankeryd, båda järnvägsmän, samt fågelskådaren och liljespecialisten Bernhard Johansson i "Stickelösa" i Jönköping hörde till de tidigaste "blomstervännerna", och säkert kommer många som besökte den Mobergska anläggningen ihåg hur han berättade om dessa sina vänner. Tack vare kontakterna med dem och med andra samlare kunde snart till sortimentet av svenska växter fogas utländska arter från de mest skilda håll i världen, och den som besökte Moberg i början av 30-talet fick höra honom tala om sin korrespondens med utländska plantskolor, institutioner och enskilda trädgårdsamatörer.

Moberg lade i dagen en stor förmåga att bygga upp sin bergsträdgård på ett mycket smakfullt sätt. Den blottade klippan med dess avsatser och skrevor utnyttjades givetvis så långt det var möjligt, och där var det lätt att efterbilda naturen. Där klippan ej erbjudit lämpliga växtplatser — för en mångfald växter krävdes

djupare jord och andra lägen — anlades låga slänter, bundna och uppdelade i små terrasser och andra avgränsade områden med hjälp av sten, eller rentav jordfogade, tämligen branta murar, där växterna planterades in mellan stenarna. Allt fler fick höra talas om den märkliga trädgården, och besökare både från staden och från andra håll hörde snart till det normala under vårens och sommarens dagar. Icke så få män av facket, både professorer från våra universitet och andra botaniker, hörde till besökarna, och säkert kunde de flesta glädja sig åt att få se åtskilliga arter, som de tidigare ej stiftat bekantskap med.

Många var det, framförallt från hemstaden, som genom besöken hos Moberg fick ett sådant intresse för vilda blommor, att de själva började bygga med sten i sina trädgårdar. I Huskvarna är det ju gott om sluttande trädgårdsmark, och på många håll var det praktiskt att göra om de branta, svårskötta och därför ofta ej särskilt vackra slänterna till blomstrande stenpartier. Begynnelsematerial kunde man för en billig penning, eller ibland till skänks, få uppe i Fageräng. Det blev till och med så populärt med stenpartier under den tidigare delen av 30-talet, att ungdomarna i skolåldern rätt allmänt tiggde sig till lämpliga stycken av hemmets trädgård för att där få tillfälle att pröva på detta nya! Någon var mans hobby blev det dock inte och blir väl aldrig heller, inte ens i trädgårdsstaden Huskvarna. För den, som inte nöjer sig med ett begränsat urval av lättodlade växter, blir det ett intresse, som ställer stora anspråk på kunnande ävensom på tålamod med ömtåliga och motspänstiga skyddslingar. Moberg var en mästare då det gällde att skapa de rätta betingelserna för arter från de mest skilda naturförhållanden.

Jag gjorde Mobergs bekantskap våren 1934, såvitt det går att utröna av gamla anteckningar, och samma år iordningställdes en brant slänt på Norra Parkgatan 28 till ett s. k. stenparti. Moberg var då 71 år gammal, pensionär sedan 3 år tillbaka, men alltså reslig och spänstig. Han hade nog egentligen en rätt kärv natur, som dock med åldern hade mildrats, kanske tack vare umgänget med de kära blommorna. Jag hade litet kunskaper i botanik sedan skollåren, då jag var en ganska intresserad växtsamlare, men i Mobergs trädgård gick jag förstås bet. Jag kunde väl i många fall se släktskapen mellan de främmande arterna och deras svenska fränder, men lika

litet som jag tidigare sett några växter från Himalaja eller de europeiska alperna kände jag till floran i de svenska fjällen eller på Ölands Alvar. Inte heller hade jag tidigare skådat maken till de "kuddar" och "mattor", som vissa av Mobergs växter förmått bilda, tack vare tjänlig jordmån och vård. Egentligen kunde jag aldrig se mig mätt däruppe. Blomningen växlade oavbrutet under säsongen och ständigt kunde man upptäcka nytt under vandringen genom de smala gångarna och trapporna i trädgården. Alltid fanns det också något nytt att hämta ur mästarens erfarenhetsförråd.

Den 10 februari 1945 gick blomsterkungen bort. På begravningsdagen låg Hakarps kyrkogård, där han fick sitt sista vilorum, under samma vita täcke som höljde de kära vännerna i trädgården. Icke endast den stora skaran av anhöriga stod sörjande vid graven utan också lärjungar och blomstervänner.

I J. W. Mobergs stuga bor nu hans son Thure. Han har ej ärvt faderns specialintresse men har gjort sitt bästa för att återställa trädgården sådan den var, sedan den under många år legat i lägervall. I så måtto har detta lyckats, att gångar, slänter och murar ligger öppna. Däremot har de många arter, som under mellantiden ej tålt konkurrensen med ogräset, ej kunnat ersättas, och inte heller har det varit möjligt att hålla helt rent för de värsta ogräsen, som nästlat sig in mellan stenarna. För den som har minnesbilder i behåll från trädgårdens glanstid är det dock kärt både att kunna känna igen den vackra anläggningen och att på de gamla, välkända platserna ännu få se många av de forna plantorna i all deras prakt, som åren ej rått på.

Ungdomsträff på gamla åbron vid Broholm.

Teckning av Evert Helgson

Ungdomsvård i gamla Hakarp

Av Gottfrid Granemyr

Hakarps kyrkoarkiv har i sin ägo en gammal protokollsbok med sockenstämmoprotokoll, det första nedskrivet år 1775 och det sista c:a 80 år senare. Protokoll blir ju ofta torra och stereotypa, och detta gäller väl även dessa gamla protokoll, men den långa tid som förflutit, sedan de skrevs, och de stora förändringar, som under denna tid skett på samhällslivets alla områden gör, att läsningen av dem ändå blir intressant. Fattigvårdsfrågor och frågor rörande de kyrkliga byggnaderna och fastigheterna dominerar i de äldsta protokollen. Oordningar vid gudstjänst och vargskall, eldsvådor, våldsamma oväder med fördärvade grödor, motsättningar mellan socknens ståndspersoner och allmogen och mellan "Huskvarna stater" (krutstaten och faktoristaten) och den övriga delen av socknen hörde

också till de bekymmer, som det dåtida Hakarps kommunalmän hade att dras med. Men protokollen behandlar flera gånger en annan fråga. En fråga, som tyckes ha vållat bekymmer för alla samhällen i alla tider — ungdomen och deras nöjen. Ungdomar har väl alltid velat träffas för att ha roligt tillsammans, och lika länge ha de äldre under olika skäl och förevändningar försökt sätta krokben för detta. Gammal är seden att samlas till dans vid något vägskaäl eller till s. k. lekstugor. Först på de allra sista årtiondena har landsbygdens avfolkning och den gamla bondekulturens undergång kommit lekstugor och vägskaälsdanser att försvinna, för att ersättas av den kommersialiserade nöjesindustrin.

Även i Hakarp har ungdomen under seklernas lopp samlats under liknande former, och ännu finns gamla hakarpsbor som kan berätta om detta. En av dem är Gustav Plyhm, född 1877. Han kan tala om hur ungdomen samlades till dans och lek, under tiden strax före och strax efter sekelskiftet, på olika ställen inom socknen: Vid vägskaälet, där Fagerslättsvägen möter kyrkvägen, på Engaslätten vid nuvarande Egna Hem och ibland på åbron vid Broholm. Vintertiden kunde man samlas i någon drängstuga, t. ex. på Fagerslätts gård eller i prästgårdens drängstuga. För musiken svarade oftast Johan Svärd med sitt dragspel, roligt hade man och nästan alltid gick det städad och ordentligt till, berättar Plyhm.

Vi återgår till den gamla protokollsboken och till vad den har att anföra om ungdomens later och olater i början på 1800-talet. Vi finner då, att det särskilt var lekstugorna, som man inte tyckte om. Då det så här långt efteråt kan ha sitt intresse att ta del av, hur kommunalmännen på den tiden försökte att komma tillrätta med de här problemen, så återges här några av protokollen till de delar, som beröra just dessa frågor.

Protokoll hållit vid allmänna sockenstämman i Hakarp den 11 Maji 1806.

7.

Anmäldes till ofwerwägende den oordentlighet, som tid efter annan föröfwats af församlingens ungdom uti de täta och långwariga så kallade lekstugor, som blifwit anställda, igenom hwilka icke allenast sedligheten försämras, utan och hug och lust hos flycktiga och ut-

swäfwande sinnen, förloras att upfylla sina åliggande plickter. Församlingen erkände sanningen och wigten af denna anmärkning, och stannade i öfwerwägan af sättet at förekomma slik oordentlighet såsom bedröflig för föräldrar och husbönder men högst skadlig och fördärfelig för ungdomen sjelf, som sällan går ifrån slika samqwäm utan samwetsår och förebråelse, til förtigande af den kostnad, som så illa användes, då mången fattig yngling eller piga igenom en missledd tanke om ära och at icke wisa sig sämre än andra, uppför en betydlig del af den lön, för hwilken den hela året arbetat. Sedan många förslag bliwit både nämnde och förkastade såsom icke swarande mot ändamålet, och tillika den ärindran gjord, at här ingalunda är meningen at förmäna ungdomen alla tillfällen till ro och upmuntran, utan endast at inskränka dem til måttlighet och ordentlighet, så stannade församlingen i detta beslut, at både föräldrar och husbönder en och annan gång när tillfälle är, gärna lämna barn och tjänstefolk frihet en söken dag, at i beskedligt hus sammanträda för at muntra och på anständigt sätt roa sig, hwaremot alla lektugor på helgdagar, eller sådana nätter, som gå näst före eller näst efter helgdagar warda helt och hållit förbjudna hädanefter wid wite af två Riksdaler Specie til församlingens fattig cassa, för den wärd, som i sitt hus slika samqwäm tillåter. Och som allmänna stadgar och författningar förbjuda slika samqwäm på sabbaten, så skall detta wite utgå utom de böter, efter lag, hwartill den eller de blifwa förfallna, som dessa samqwäm bewista. Men at ingen misstyding må äga rum så förklaras äfwen, at med lektuga förstås sådana samqwäm, där ungdom från flera ställen sammankomma och med sammanskjutna medel til förtäring, med supande, spel och dans tillbringa en del eller hela natten, hwaremot det icke kan komma under namn af lektuga, när några slägtingar eller wänner komma tillsammans på et ställe och på huswärdens bekostnad njuta nöje och förplägnad, samt i wanlig tid gå til hwila.

Är och dag föreskrefne. In fidem

Johan Filen.

Upläst och justerat på et nytt utlyst sammanträde den 15 Maji 1806, intyga

Qveckfeldt.

Håka(n) Bergström.

Petter Svensson i Rata

Måns Johansson i Wassarp

— — — — —
Protokoll hållit wid Hakarps kyrkoråds sammanträde den
21 febr. 1819

Till kyrkorådets ordförare war inkommen följande skrifwelse:
S. T. Enligt Socken Stämмо Beslut är ju förbudit att hålla lekstuga
lördags och söndags nätter wid wite af 2 Riksd. Bco för den hus-
wärd, som sådant hos sig tillåter. Jag får fördenskull hos Tit. anmäla
at hos Claus i Wissmålen hölls lekstuga sistledna söndag afton och
natt, på det fattig cassan må ärhålla en liten penning.

Stensholm den 31 jan. 1819.

Queckfeldt.

I anledning däraf sammankallades kyrkorådet, til hwars hand-
läggning detta ärende hörer enligt Kongl. Majts nådiga förordning
af den 26 febr. 1817 § 12. Tillstädes kommo följande ledamöter:
Herr Öfwerste Leut. Queckfeldt, dannemännen Måns Johansson i
Wassarp, Lars Johansson i Smedstorp, Lars Johansson i Stibbarp,
Anders Gustavsson i Svineryd.

Wid sammanträdet kom Claes Nilsson i Wissmålen, ärkände an-
gifwelsen och godwilligt gick in på at till fattig cassan betala 2 Rdr
Bco. Därjämte anmälde Herr Öfwerste Leutn. Qweckfeldt, at i Lilla
Tokarp war lekstuga Nyårsdagen, samt i dag 8 dagar sedan hölls
lekstuga på Abrahamstorp. Äfwen som Claes i Wissmålen angaf, at
3-dje dag Jul hölls lekstuga på St. Tokarp, samt samma dag i Frå-
synen. I anledning af dessa angifwelser beslöt kyrkorådet, att wed-
börande kallas genom sexmännen at inför kyrkorådet sig inställa
och sitt utlåtande meddela den 7 nästkommande Martii efter Guds-
tjänstens slut.

Är och dag föreskrefne. In fidem

Johan Filen.

Queckfeldt. Lars Johansson i Stibbarp. Lars Johansson i Smestorp.

Anders Gustavsson i Svineryd Måns Johansson i Wassarp.

— — — — —
Protokoll hållit i Hakarps kyrka den 2 Maji 1819.

6.

Då förleden winter flera angifwelser skedde om lekstugor hållna

på sabbatsdagen emot sockenstämmobeslutet af den 11 Maji 1806, och wederbörande kallade för kyrkorådet adwocerade sig från answaret under åtskilliga förewändningar, dels af okunnighet om beslutet, dels at den samlade ungdomen njöt wälfägnad och nöje på huswärdens bekostnad utan några sammanskjutna medel; så stannade kyrkorådet i det beslut, at för den gången låta saken bero, men at nämnda protokolls innehåll skulle wid allmänna Walborgsmässa sockenstämma närmare bestämmas, att inga ursäkter mer äga rum.

Denna sak togs nu i öfwerwägande, och fastställdes at Protocollet af den 1 Maji 1811 § 7, skulle oförändrat förblifwa i sin förbindande kraft såwida det angår lekstugor af sammanskjutna medel till musik och förtäring. Däremot om någon husfader tillåter sina barn att bjuda några sina ungdoms wänner ut en helgedags afton i föräldrarnas hus och under deras uppsigt roga sig några timmar må sådant wara tillåtit, med det uttryckeliga förbehåll at all lek är slutad och ungdomen åtskild innan kl. 10 om aftonen, och skall den huswärd, som tillåter sammankomsten öfwer nämnda tid wara förfallen till de stadgade böterna af 2 Rds Banco till fattig cassan, utan afseende på wad förewändning, som kan föregifwas. Äfwen som det bestämdes, at de Förnämares Assembleer eller baler och allmänhetens lekstugor är af lika betydelse och underkastade samma answar.

På det ingen må förebära någon okunnighet om detta beslut, så skall såwäl protocollet af den 11 Maji 1806 § 7, som detta Protocoll årligen 2:ne gånger från Predikstolen upläsas före Micaelis och före Jul.

Är och dag föreskrefne. In fidem Protocolli
Johan Filen.

Detta Protocoll justerades den 9 Maji, då en af Församlingens ledamöter til Protocollet gjorde följande anförande til Församlingens närmare pröfning och öfwerwägande:

Den widtagna anstalt at förekomma lekstugor på sabbatsdagen gillar jag till alla delar, dock tyckes mig en sak därwid kommit i förgätenhet, oaktat den har härmed en nära grannskap och förtjänar upmärksamhet. Det har icke sällan händt, att ungdom nattetid smygit sig ut, föräldrar och husbondfolk owetande, då de lämna

dörrar och portar öppna att obemärkt kunna återkomma, hwarigenom föräldrar och husbondfolk blottställas at i sin döda sömn öfwerfallas af tjufwar och mördare, samt om wådelld skulle upkomma, äro lämnade ensamma, och i saknad af det biträde, som så oundgängligen behöfwes. I anseende härtill tyckes det mig, något ansvar böra utsättas för den ungdom, som dylika utwandringar öfwa, och bör detta ansvar mer gå ut på deras heder, än deras förmögenhet; hwarför jag föreslår, at de af ungdomen, ware sig barn i föräldrars hus, eller tjänstehjon, som utan föräldrars eller husbondefolks wett-skap och tillstånd, smyger sig ut nattetid på längre eller kortare tid, skal böta til Församlingens fattig cassa 16 sk. Banco, hwilken pligt bör från Predikstolen tillkänna gifwas, och den eller de personer upnämnas, som til böter blifwit förfallna, på det Församlingen må weta, hwilka slika oordentligheter utöfwa. Dock underställes detta förslag Församlingens närmare granskning och ompröfning.

Församlingen erkände nyttan av denna anmärkning och beslutade at nämnda förslag gillas och fastställles til lika kraft och werkan som föregående Protokoll.

Ut supra*

Anders Gustafsson Hans Nilsson
Magnus Svensson i Svineryd

Upläst å Predikstolen d. 16 Maji 1819

J. Filen.

* Som ovan.

Karl Isakson

konstnären med härstamning från Hakarp

Av Sture Brunninge

Den store målaren Karl Isakson delade många konstnärers öde. Han blev berömd först efter sin död. Om Isakson rönt mer erkännande medan han levde, hade detta helt visst betytt något för konstnären. Ändå måste det vidgås, att Isakson redan som tjugotåring under tiden vid Konstakademien påstås ha varit ömtåligt nervös och misstänksam. Det var en disposition, ett kynne.

Men Karl Isakson synes nästan i allt ha varit en så nyanserad personlighet, att man inte alls borde fälla de generaliserande omdömena. Ett par exempel på motsägelsen i Karl Isaksons väsen må belysa, hur vanskligt det är att teckna det rättvisa porträttet: Han ville inte bli offentligt omtalad. Å andra sidan tog han oförståelse och förbigående hårt. Han förblev den ensamme och isolerade, samtidigt som han vann konstnärsvänner och bevågenhet, debaterade och engagerade sig i nuet.

Isakson dog av lunginflammation i Köpenhamn i februari 1922, endast 44 år gammal. Hans liv hade då för mer än ett årtionde präglats av oro och tilltagande psykisk depression. Men under vacklande tro på sin förmåga nalkades han självkritiskt och prövande mästerskapet. Isakson förstod förnyelse och utveckling i konsten men gav sig inte förbehållslöst åt någon ny strömning. Han diskuterade självständigt isynnerhet den aktuella kubismen, som han fick en viss användning för. Han var beredd att stå för sina egna uppfattningar, och han kunde själv skapa nytt. Isaksson har betecknats som "en mycket fin och mycket begåvad människa" (Axel Salto).

Man kan inte uppehålla sig vid nordiskt 1900-talsmåleri utan att nämna Karl Isaksons namn. Han hör till de mest betydande av svenska målare. Danskarna vill gärna göra anspråk på Isakson som sin, eftersom målaren lämnade Sverige och kände sig hemma i Danmark. Det var där han målade i tjugotåring, avbrutna av resor och vistelser i Paris, Italien och Tyskland.

Karl Isakson uppvisar i sitt viktigare måleri en kolorit, en intensitet och en själskänsla, som anses motsäga ett nordiskt kynne och ursprung. 1909 tog vännen och 'upptäckaren' Carl Larsson i Sundbron avstånd från Karl Isaksons konst; Isaksons målning var inte längre svenskt nationell.

Antagandet, att Karl Isakson inte skulle haft rent svenskt påbrå, tas upp i inledningen till Gustaf Engwalls stora biografi över Karl Isakson, utgiven av Sveriges Allmänna Konstförening, 1944. Engwall gör följande intressanta iakttagelser:

"Det är ett känt faktum, att många konstnärliga begåvningar i Norden haft sitt ursprung i en lycklig blandning av främmande och inhemska anlag, och det ligger därför nära till hands att även i Isaksons fall söka efter en länk i den genealogiska kedjan, som kunde bekräfta den många gånger framförda hypotesen om utländskt påbrå i hans släkt.

Noggranna efterforskningar i landsarkivens dokument ha emellertid inte kunnat ge något klart besked i denna viktiga fråga. Så långt den Isaksonska släkten kunnat följas tillbaka i förefintliga urkunder — på fädernet till mitten av sextonhundratalet och på mödernet till slutet av sjuttonhundratalet — har den visat sig vara av rent svenskt ursprung. Släkternas öden före denna tid äro höljda i dunkel. Om fädernesläkten berättar dock en osäker muntlig tradition, att den skulle härstamma från Polen, och om denna uppgift är riktig, skulle alltså förbindelselänken med södern vara att finna här. En sådan inblandning via Balticum har ju ofta förekommit i den svenska folkstammen, ehuru det dock är ganska otroligt, att det främmande inslaget efter så många generationer skulle kunna göra sig påmint med sådan styrka. Då kunskapen om mödernesläkten är ännu mera ofullständig och Karl Isaksons mor hade många syd-ländska drag liksom fallet även är med andra representanter för denna gren, synes man ha rätt att åtminstone antyda möjligheten av ett utländskt inslag också på mödernet i en relativt sen tid.

Så långt kyrkoböckerna ge upplysning kan Isakson på fädernet räkna sina anor till välbeställda bondesläkter, som ägt och brukat sina gårdar i jönköpingstrakten, och på mödernet till småbrukare och kronotorpare i trakten av Skövde." Så långt Engwall.

*Konstnären Karl Isaksson.
Självporträtt.*

Ett sydländskt blod i Karl Isaksons ådror kan uppenbarligen inte bevisas. Vad som gör hypotesen intressant för författaren av denna artikel är, att stamfadern på fädernet är densamme. Släkten följes här bakåt till 1625 och stamfadern Nils Larsson i Stockeryd, Järnsås. (Eric Arvidsson: En släkt. 1923). I släktträdet utgår olika grenar från vilka representanter av Isaksons generation och senare generation fortfarande finns i Lekeryd, Hakarp, Huskvarna och Jönköping, om än inte i direkt mångfald.

Släkten har under detta århundrade rört sig mot Västergötland, Stockholm och USA. Karl Isakson, född i Stockholm 1878, har småländsk härstamning. Småland är i detta fall Hakarp.

Karl Isaksons far hette Carl Fredrik Isaksson och var född i Eskilstorp, Hakarp, 1843. Denne Carl Fredrik Isaksson lämnade Hakarp och tog anställning hos brodern Johannes, som startat kassaskåpsfabrik vid Rålambstorp 1867.

Gustaf Engwall skriver om dessa båda bröder Isaksson, att de först gick i lära hos en vagnmakare och smed. De var företagsamma och idérika, flyttade till Stockholm och grundade en smidesverkstad, som utvecklades till J. Isaksson & Co Kassaskåpsfabrik. (Företaget blev det första i landet på sitt område och går numera under namnet

Bäckaskog.

Teckning av Sture Brunninge 1964.

Pansar-Isaksson, Kassaskåpsfabrik). I motsats till Johannes Isaksson, vilken beskrives som en öppen, levnadsglad och handlingskraftig man, var Carl Fredrik, målarens far, en inbunden och melankolisk natur med ett häftigt och labilt lynne, som gjorde att arbetet ej alltid gick utan friktioner. Carl Fredrik experimenterade gärna med uppfinningar och sinnrika låskonstruktioner, men såges ha saknat uthållighet och förmåga att fullfölja sina idéer till praktiskt användbara resultat.

Carl Fredrik Isaksson dog drabbad av hjärtslag 1878, sonen — målarens födelseår, och medan andra barnet, Ester, målarinna, ännu inte var född. Den äldre brodern Isaksson hjälpte änkan att kunna leva utan ekonomiska bekymmer. Men då Johannes dog 1883 upphörde understöden. Hemmet måste bytas mot en liten lägenhet på rum och kök, och modern klarade uppehållet nödortfött som tvätterska och strykerska.

Konstnären Karl Isaksons farfar Isack Pettersson, Bäckaskog, Eskilstorp, var murare och grundläggare, död 1887. Honom minns f. lantbrukare Ernst Gustavsson, Bockamålen, Hakarp. Men ännu bättre vet hr. Gustavsson och hans hustru Hulda att berätta om Isack Petterssons son August, en farbror till målaren och den siste av släktgrenen Isaksson i Hakarp.

*Konstnärens far,
Karl Fredrik Isaksson,
född i Eskilstorp 1843,
död i Stockholm 1878.*

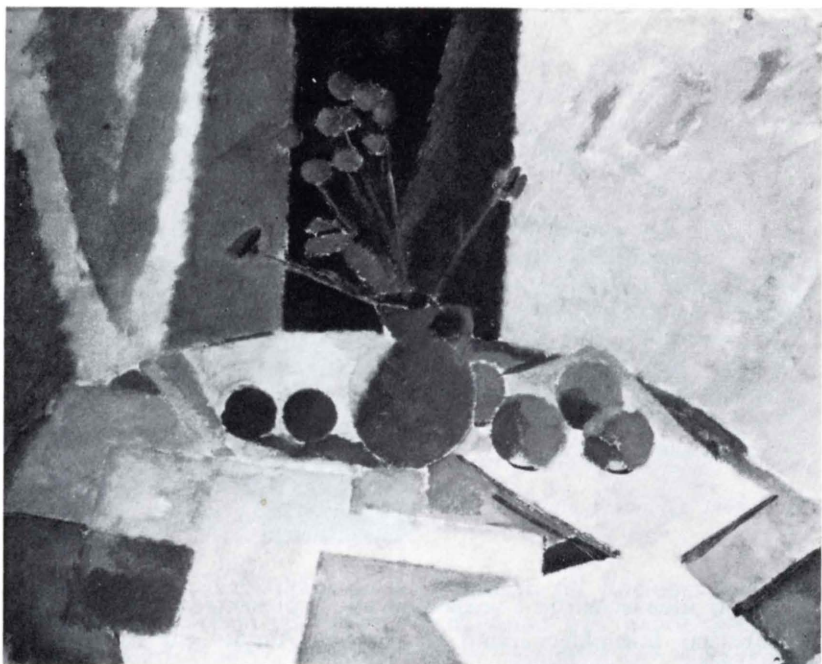
"Jag är klenarens sön i veapennahytta", presenterade sig August. Klenare var folkmålets namn på murare. August var följaktligen själv en klenare. Han var en skicklig murare.

Uttrycket 'veapennahytta' tarvar en förklaring, och den ger Ernst Gustavsson så här: Den gamla stugan sågades sönder och lades i lera. Så byggdes stugan av August, antagligen till dennes giftermål.

Denna stuga beboddes senast av lantbrevbärare Oskar Johansson och är nu sedan många år en sommarstuga. Den har drabbats av en del förändringar, som inte verkar förskönande: masonitbelagda ytterväggar, helrutesfönster och några ingrepp ytterligare. Men vid stugan finns apeln kvar och fläderbusken. Också baksidans gamla utbyggnad, som fordom var dass och vedbod är bevarad och på en yttervägg den gamla brädfodringen i oregelbundet skurna bräder.

Då jag var på Bäckaskog för att göra en teckning, blev lantbrukare Holger Lydén, Eskilstorp, min ciceron, och han kunde beskriva en del hurudan stugan varit, så att det blev möjligt att konstruera fram det autentiska på teckningen. Tack för hjälpen!

Det område, som av hr. Lydén beskrives ha omfattat torpet, är inte stort, huvudsakligen tegen nedanför, där ladugården ännu ligger, omgjord till sommarstuga. En större sommarstuga med tim-

Stilleben målat av Karl Isaksson. Tillhör Länsmuséet.

mer från ett hauridahus ligger på den plats, som anges vara det ursprungliga Isakssonska hemmets eller platsen för Isacks stuga.

I ladugården hade August Isaksson en ko vintertid, berättar Ernst Gustavsson. På somrarna fanns inte bete nog. August köpte en ko varje höst. Den utfodrades på klockslaget. Det fick inte gå över. — August var i allting så reglementarisk. Det gick inte att ändra på honom. — August var en styv murare. Hans son Anton kunde också mura, men han emigrerade till Amerika.

August Isaksson lämnade Bäckaskog före sin död. Han dog i Huskvarna 1915. Målarens far, Carl Fredrik, hade lämnat Hakarp före Ernst Gustavssons barndom och är numera okänd som hakarpsbo. Det finns emellertid en faster till Karl Isakson, Charlotta, kallad Lotta, som gifte sig med knekten Johannisson-Svensk i Lekeryd. Fru Hulda Gustavsson, som är från Viredatorp, minns Svensk och Lotta. Svensk var söndagsskollärare före missionshusens tid, då man samlades i hemmen för söndagsskola.

Målarmästare Folke Esping, Lekeryd, berättar, att Svensk, en ståtlig karl med Oscar II-skägg, hade torpet Aspelund vid Vireda i Lekeryd och därifrån flyttade till Björnåsen under Hakarps säteri vid seklets början.

Om Karl Isaksons farföräldrar, Isack Pettersson och Lena Fredriksdotter-Lekander från Lekeryd, säges hos Gustaf Engwall, att "de var mycket religiösa och gav sina barn en sträng, men ömsint uppfostran". Målaren Karl Isakson hade ett djupt religiöst intresse, som visar sig i hans berömda verk från de sista åren: Johannes på Patmos, Kristus uppväcker Lasarus, Knektarna kasta tärning om Kristi klädnad och Gravläggningen. Det sägs, att Karl Isakson stimulerades att måla religiöst av att systemen Ester försökte.

Om Karl Isaksons måleri i stort finns mycket skrivet, hur han påverkad av Cézanne har påverkat den nya konsten. Konstverken är i betydlig grad uppbyggda i färg. De bygger på rena färger i harmoni och kontrastverkan. Här var Isakson outtröttlig i experimenterande mot fulltonighet. — Den vackraste Isakson jag vet är kanske Nature morte med pelargonior och påskliljor, 1918—1920, Göteborgs Museum. För mig är denna färgharmonin och färgrenhet fullkomlig.

Karl Isakson bröt med Sverige på grund av förmenta orättvisor och fosterlandets kallsinne. Han vistades dock flera somrar i Västergötland och Småland före och under första världskriget och som nervkonvalescent. När han först råddes söka mild och stärkande luft på det småländska höglandet, reagerade han däremot. Han valde Christiansö och havet. Då han emellertid från och med 1912 oftare kom till Sverige blev han snart betagen i speciellt Småland och björkarna där. Han försökte förgäves övertyga de danska konstnärskamraterna om de småländska skogarnas skönhet och locka danska målare hit. Vi vet genom Gustaf Engwalls bok, att Isakson vistades i ett mindre pensionat vid Smålands Taberg 1913. Det småländska landskapet med enbuskar, tallar, åkertegar och röda gårdar fick en plats i Isaksons produktion.

Med denna artikel har vi velat påminna om att Småland och Hakarp med Karl Isakson äger en stor om inte son, likväl en sonson.

Pensionsnämnden 1913—1963

Av Carl Sandberg

Enligt riksdagsbeslut kommer pensionsnämndernas verksamhet att upphöra den 30 juni 1963 och dess uppgifter överföras till Allmänna försäkringskassan.

I femtio år har lagen om allmän folkpension verkat. Från en ringa början med blygsamma pensionsbelopp har den utvecklats till den socialförsäkring som kanske betytt mest för svenska folket, med verklig hjälp till dem som genom sjukdom eller invaliditet blivit handikappade i livet och till dem som med ålderns rätt avslutat sin arbetsdag.

Då verksamheten i Hakarp skulle upphöra beslöt pensionsnämnden att samlas till ett enkelt samkväm som avslutning. Samkvämet hölls den 26 juni på Granhults pensionat i Tenhult. I detsamma deltog även kommunalfullmäktiges ordf. Rune Gustafsson och dess v. ordf. Gunnar Hakeman samt kommunalnämndens ordf. Per Kihl.

Som ordf. i pensionsnämnden lämnade undertecknad en kort historik över folkpensioneringens tillkomst samt något av de beslut och åtgöranden som därav följde inom Hakarps kommun:

Beslut om allmän folkpension fattades i riksdagen den 21 maj 1913. I lagen om folkpensionering paragraferna 1 och 2 hette det: "Envar svensk man eller kvinna skall, enligt denna lag genom erläggande av årliga pensionsavgifter och med bidrag av allmänna medel försäkras till erhållande av pension. Rätt till pension enligt denna lag inträder vid varaktig oförmåga till arbete och senast fyllda 67 år, även om varaktig arbetsoförmåga då ännu icke är för handen.

Pensionsärenden skall handläggas av en för hela riket gemensam myndighet Pensionsstyrelsen".

Den första folkpensionen var inte stor. Grunden var en avgiftspension för män om 30 % av det sammanlagda belopp som vederbörande inbetalat under åren, kvinnorna skulle bara få 24 %. Då grundavgiften var 3 kronor med årligt tillägg på mellan 2 och 10 kronor beroende på inkomsten, förstår man att pensionsbeloppet

blev blygsamt. För invalider med ingen eller mycket låg inkomst utgick ett pensionstillägg av allmänna medel. Var årsinkomsten över 300 kronor pr år (280 kr. för kvinna) skulle intet pensions-tillägg utgå. Högsta tänkbara pensionsbelopp skulle enligt dessa regler kunna bli kronor 428:46 för man och 373:38 för kvinna, förutsatt att högsta avgift betalats i 50 år och att årsinkomsten inte översteg 50 kronor. Det rörde sig alltså om ganska små belopp även om man tar hänsyn till dåvarande penningvärde.

Som jämförelse kan nämnas att folkpensionen från den 1 juli 1963 kommer att utgå med kr. 3.400 pr år för ensamstående samt för makar med kr. 2.665 vardera. Till detta kommer inkomstprövat bostadstillägg som infördes år 1949. Bostadstillägget utgår f. n. med kr. 800 för ensamstående samt för makar med kr. 500 vardera. Det är som framgår av ovanstående betydande förbättringar av folkpensionen som pensionärerna säkerligen känner sig tacksamma för.

Ur tidningspressen har jag klippt ett inlägg med anledning av att folkpensioneringen fyller 50 år. Ett uttalande som visar vad pensionen betydde för de gamla även om beloppen som utdelades var små.

□ *Som en skänk från himlen . . .*

— Jag var nybliven bonde 1913 och kunde kanske inte följa debatten kring folkpensionsbeslutet så noga, säger en gammal förtroendeman, f. kommunalnämndsordföranden O. M. Hansson, Pålskog, Skillingaryd. Men så mycket minns jag dock, att alla ansåg reformen skulle bli en välsignelse — och så blev det ju, det vet vi nu. Tankegången var väl också att när pensionen införts skulle vi slippa fattigvården. Från 1923 och fram till 50-talet, då jag föll för åldersstrecket, hade jag sedan säte och stämma i pensionsnämnden och fick tillfälle att där bokstavligt talat se pensionens välsignelse, konstaterar O. M. Hansson, vidare. Jag minns t. ex. mycket väl en gammal gumma här i Åkers socken, som fick lite över 100 kronor om året och ansåg det som "en skänk från himlen".

□ *Avdrag för strumpstickning och krösnaplock.*

Tyvärr kunde vi ju betala ut bara 150 kronor till en början, och tyvärr fanns det krafter som gjorde allt för att pruta av på den

summan, fortsätter hr Hansson. Många gånger fick man t. ex. höra att den gumman skulle ha ett par kronor mindre, ty hon "kunde ju binda på en strumpa . . ." eller också "plocka lite krösen och få ihop några kronor . . ." På senare åren blev ju inställningen i pensionsnämnderna lite annorlunda. Men i början var ju tidsandan helt inriktad på sparsamhet, så även om man var rasande över snålheten mången gång så kanske inget är att säga därom. Nu har vi folkpensionärer något av ett paradiset — som ensamstående får man 276 kronor i månaden och i vissa fall också bostadsbidrag. Det är inte dåligt, men penningvärdet är ju inte mycket att hurra för. Med tacksamhet får vi i alla fall tänka tillbaka på dem som för 50 år sedan lade grunden till denna på varm mänsklig kärlek vittnande reform.

□ *Rygg och fingrar rätnade.*

— En trevlig episod bland många under åren i pensionsnämnden kan man också dra fram ur minnenas dunkel, säger O. M. Hansson vidare. Vi hade fått in begäran om pension av en äldre man, som beskrevs vara helt utsliten och gick nästan dubbelvikt. Arbetet på åker, äng och i skog hade slitit ned honom så att också fingrarna krokmat, så när han skulle arbeta i skogen fick han "trä på" yxskafet i höger hand. Nåväl, han fick pension och vid nästa sammanträde berättade man att denna uppmuntran tydligen gjort underverk: nu gick han rak i ryggen och t. o. m. fingrarna lär ha rätnat. Bland alla mina kommunala uppdrag var detta i pensionsnämnden det som var roligast, man kände att man gjorde nytta när man kunde hjälpa sina medmänniskor. Och tacksamheten var också påfallande — den kunde ibland ta sig rent rörande uttryck. Det är sådant som värmer hjärtat att minnas tillbaka på, säger O. M. Hansson i Pålskog avslutningsvis.

Med anledning av folkpensioneringens genomförande och de nya lagar och förordningar som skulle träda i kraft den 1 januari 1914 var extra kommunalstämma utlyst den 16 augusti 1913 under ordförandeskap av riksdagsman K. J. Gustavsson, Stensholms säteri. Stämman hade då att besluta om pensionsdistrikt samt antal ledamöter i den blivande pensionsnämnden. Stämman beslutade efter överläggning, att Hakarps kommun skall utgöra ett pensionsdistrikt

samt att antalet ledamöter skall vara 7, varav stämman väljer 6. Ordföranden utses av länsstyrelsen.

Vid därefter företaget val av den första pensionsnämnden valdes följande personer: Godsägare Salomon Gustavsson, Göransberg, nämndeman N. J. Magnusson, Kikstorp, lantbrukare K. F. Johansson, Fagerslätt, förman Sven Svensson, Ebbes Bruk, fabriksarbetare J. H. Eklund, Stensholm samt fabriksarbetare Johan Boman, Egna Hem.

Till suppleanter valdes: Handlanden Gustav Andersson, Annedal, stockmakare Oskar A. Lysell, Egna Hem, förman C. O. Falk, Ebbes Bruk, lantbrukare Karl Pettersson, Kämparp, smärglare Teodor Andersson, Betania samt fabriksarbetare A. J. Meurling, Egna Hem.

Hakarps pensionsnämnds första sammanträde ägde rum den 27 februari 1914. Av nämndens protokoll framgår att länsstyrelsen till ordf. utsett fanjunkare L. M. Steén, Ebbes Bruk. Vem som var vice ordf. nämnes ej i nämndens första protokoll men ett protokoll senare omtalar att det var Salomon Gustavsson. Kungl. Pensionsstyrelsen hade till ortsombud utsett F. O. Johansson (titel och adress okänd). Vid det första sammanträdet var samtliga ledamöter närvarande utom K. F. Johansson, Fagerslätt.

Endast 2 ärenden hade inkommit till nämnden. Hanna Sofia Bengtson, Stensholm beviljades understöd (pensionstillägg) med 42 kronor och 50 öre samt Hanna Charlotta Jonsdotter, Gåvelund, Nordskogen med kr. 45:—, båda understöden pr år. Efter vilka grunder som understödet erhöles framgår ej av protokollet men att det troligen var inkomstprövat, då ingen av dessa båda var fyllda 67 år. Det var som synes inga stora belopp. Pensionen ökade så att år 1921 var beloppet 140 kronor och 40 öre för dessa båda pensionärer.

Under de gångna åren har hållits 165 protokollförda sammanträden och 1.094 pensionsärenden har behandlats.

Nämndens förste ordförande var, som tidigare nämnts, fanjunkare L. M. Steén från 1914 till och med 1923, därefter godsägare Salomon Gustavsson 1924—1932, folkskollärare Lennart Söderqvist från 1933 till den 24 augusti 1958 då han avled. Efter Lennart Söderqvist utsåg länsstyrelsen vice ordf. Carl Sandberg till ordf. samt Gösta Almqvist till vice ordf. Lennart Söderqvist var ordförande under hela 25 år. I detta sammanhang vill vi erinra om att

Lennart Söderqvist under dessa många år nedlade ett intresserat och förtjänstfullt arbete inom Hakarps pensionsnämnd.

Kungl. pensionsstyrelsens ordsambud har varit F. O. Johansson (titel och adress okänd) under år 1914, därefter länsassessor Frits Selmer, Jönköping 1915—1923, riksdagsman Robert Johansson-Dahr, Jönköping 1924—1935, f. d. folkskollärare Fritz Kållberg, Ulricehamn 1936—18/6 1943, länsassessor Åke Sjögren, Jönköping 30/11 1943—15/10 1947, stadskassör Martin Andrén 3/12 1947—31/5 1954. Från den 16/8 1954 har rådman Bengt Sterner, Jönköping varit pensionsstyrelsens ombud.

Följande personer har tillhört pensionsnämnden under de gångna åren:

L. M. Steén	1914—1923
Salomon Gustavsson, Dalskog	1914—1923
S. Svensson, Ebbes Bruk	1914—1919
N. J. Magnusson, Kikstorp	1914—1920
J. H. Eklund, Stensholm	1914—1930
Johan Boman, Egna Hem	1914—1920
K. F. Johansson, Fagerslätt	1914—1924
Gustav Svensson, Glasberga	1917—1945
Karl Pettersson, Kämparp	1921—1929
C. O. Falk, Ebbes Bruk	1920—1924
P. A. Jernell, Egna Hem	1921—1946
David Linderholm, Ammarp	1925—1931
Karl Ekholm, Ebbes	1925—
Lennart Söderqvist	1925—1958
Albin Karlsson, Stensholm	1931—1946
John Andersson, Stibbarp	1931—1948
Albert Karlsson, Svineryd	1932—1938
David Johansson, Kikstorp	1939—
Carl Sandberg, Nordskogen	1946—
Oskar Franzén, Egna Hem	1947—14/8 1959
Sune Thorén, Pettersberg	1947
Arvid Engblom, Stensholm	1948—1958
Gösta Almqvist, Egna Hem	1949—
Fru Ann-Marie Söderström, Ebbes	1959—
Stig Drott, Stensholm	1959—
Douglas Bagge, Egna Hem	1960—

Idrottsföreningen Saab, Stensholm

Av Lars-Åke Engblom

Det finns rika traditioner i Hakarps och Stensholms ishockeyliv. Det visade sig med all önskvärd tydlighet, när IF Saab:s ishockeysektion tvingades lägga ned tävlingsverksamheten 1961 efter en rad spelarförluster.

Det tog bara ett futtigt år innan verksamheten var i full gång igen. Nu redovisar Stensholms ishockey en aktivitet, som tenderar att överskrida den glansfulla Stefa-tiden i början av 50-talet.

Hösten 1963 var 173 aktiva spelare anknutna till IF Saab, uppdelade på 4 tävlingslag och 15 kvarterslag. Representationslaget visade hösten 1963 en spelstyrka, som påminde om det lag som förde färgerna, när Stensholms och Hakarps ishockey var vägledande för ishockeysportens utbredning i hela södra Sverige.

Konkurrensen, sportens enorma utveckling och närheten till något större klubbar bromsade Hakarps naturliga framsteg vad tävlingsverksamheten beträffar under 50-talets senare hälft. Nu har ishockeysektionen i Stensholm åter stabiliserat sig efter en svårare tid och den ungdomliga ledar- och spelarstaben kan se framtiden an med en icke ogrundad optimism.

Stensholms ishockeybana har de senaste åren genomgått en kraftig upprustning med bl. a. ny sarg, som medlemmarna själva byggt under Bengt Barveruds befäl. Betydande materialanskaffningar har ägt rum, som också varit av betydelse när det gällt att bredda arbetet.

Som främsta tillgång skattar dock sektionen klubblokalen, f. d. Bruksgården, som SAAB:s fabriker genom vänligt tillmötesgående ställt till förfogande. Den stora samlingslokalen har utnyttjats flitigt för klubbaftnar, träningsverksamhet och bordtennisspel och smårummen har kommit väl till pass som omklädningsrum, materielrum, styrelserum etc. I lokalen ryms också den prissamling som IK Stefa och IF Saab under årens lopp införskaffat.

Arbetet har de senaste åren inriktats på ungdomen. Som ett led i detta får sektionens kvartersturneringar ses. 1963 omfattade kvartersishockeyn 15 lag, d. v. s. 150 spelare, vilket innebär att nästan

samtliga hakarpsynglingar mellan 9 och 14 år medverkade. Prisutdelningarna efter dessa turneringar brukar vara populära träffar, då sektionen har för vana att engagera välkända ishockeyspelare som berättar om sina upplevelser. Omedelbart efter VM 1962 var således världsmästaren Lars-Erik Lundvall på besök i Nordskogens skola.

Representationslaget medverkar från och med säsongen 1963—64 åter i division III efter att ha hemfört div. IV nordvästra Småland och lilla DM vintern 1963. Som lagledare tjänstgör Bengt Barverud, som efter sin stockholmssejour i mitten av 50-talet åter tagit sig an denna tidsödande uppgift och i hög grad ligger bakom sektionens aktivisering. Tränare är Kurt Thorén.

Som kuriosas kan nämnas att IF Saab var första svenska lag på is säsongen 1963—64. Redan den 3 augusti spelades första matchen i Köpenhamn mot en dansk kombination. Saab vann med 12—0.

1964 firar Stensholms ishockey 20-årsjubileum. Den 24 oktober 1944 bildades IK Stefa, som 1956 växlade namn till IF Saab i samband med att Stensholms fabriker flyttade från Hakarp och SAAB kom i stället.

Styrelsen bestod av följande, när jubileumsåret inleddes: Yngve Svensson, ordförande, Anders Karlsson, sekreterare, Veine Andersson, kassör, Bengt Barverud, Sune Söderqvist, Bernt Sagemar, Joel Randau, Bruno Svensson och Lars-Åke Engblom.

Föreningen Barnens Vänner

Av Bror Thunberg

Den 14 mars 1963 beslöts vid sammanträde med föreningen Barnens Vänner i Hakarp att föreningen skulle nedlägga sin verksamhet, då den numera ej ansågs ha någon uppgift att fylla. Föreningens tillgångar skulle fördelas mellan Hakarps Majblommekommitté och Rädda Barnen.

Föreningen Barnens Vänner i Hakarp bildades vid ett sammanträde i Hakarps södra skola den 16 november 1894. Dess första

styrelse bestod av följande personer: L. M. Stén, Ebbes Bruk, C. A. Granqvist, Stensholm, P. A. Ähgren, Nordskogen, David Lundström, Stensholm, Anders Larsson, Bråneryd, S. Svensson Ebbes Bruk och C. O. Holmqvist, Stensholm. Föreningens uppgift skulle vara att anskaffa medel till beklädnad i främsta rummet åt fattiga skolbarn inom Hakarps södra skolrote. Medel för bedrivandet av verksamheten fick man genom medlemsavgifter, frivilliga bidrag, fester i Hakarps missionshus samt bidrag av hundskattekasern. Senare erhöU förelningen också bidrag från industrierna i Hakarp. Kassaomslutningen var år 1894 kr. 162:05 men steg varje år för att år 1940 vara kr. 2.007:43.

Många intressanta och även roande uppgifter finner man vid genomläsning av föreningens protokoll och räkenskaper. Vid årsmötet den 7 februari 1896 upplystes "att svårigheter uppstått vid kläder och skodons anskaffande på grund af att åtskilliga handverkare nekat fullgöra gifvna löften, hvarföre en balans av 21:08 kronor uppstått genom kläders beställande i Jönköping". I samma protokoll heter det: "Det åligger styrelsen i föreningen att tillse det möjliga uppstående balans betäckes med alla till buds stående medel före räkenskapernas afslutande."

Ur protokoll fört vid styrelsens sammanträde den 8 november 1899 kan följande saxas: "Styrelsen sökte få reda på de mesta möjliga hundegare inom socknen, emedan hundskatten till en del kommer föreningen till godo."

Och ur årsmötesprotokollet den 21 april 1904: Beslöts att vid nästa sammanträde utse justeringsmän för granskning för dagens protokoll.

Även penningvärdets växlingar kan utläsas ur räkenskaperna. Sålunda betalades år 1894 i sylön för en gosskavaj kr. 1:50, för leverans av 15 par skor kr. 66:50 och för hvetebröd (100 bullar) kr. 2:—.

Föreningen utförde under många år ett gott socialt arbete, särskilt som det då ej fanns något, som motsvarade vad man nu för tiden inbegriper i ordet socialvård. Många barnrika familjer och även änkor fick små men säkerligen välkomna gåvor. Även "fattig-huset" fick gåvor av föreningen.

Anteckningar i Hakarps Kyrkostämmas protokollsbok

Följande anteckningar i Hakarps kyrkostämmas protokollsbok är gjorda av prosten P. A. Almqvist. Det är i huvudsak torra uppgifter om reparationer och förändringar av byggnader men då något av detta kan ha sitt intresse för församlingsborna, återger vi anteckningarna som de är nedskrivna.

Vi får då ej glömma att prosten Almqvist, liksom flertalet präster på sin tid, drev prästgårdens jordbruk i egen regi. Han hade alltså bestyr för jordbrukets skötsel och bärighet liksom för de ekonomibyggnader som hörde dit.

1854 d. 23 mars slutade sorgeringningen efter hans Kongl. Höghet Hertigen af Södermanland Carl Oscar Wilhelm Fredrik, hvilken född den 14 Dec. 1852 dog den 13 mars 1854; sedan den fortfarit i 4 dagar och sista dagen verkställets af mästaren N. Lundqvist, N. Eklund, Anders Lundgren, Anders Blomqvist, And. Ruberg och P. J. Lindberg i Husqvarna.

1852 under sommaren, då jag P. A. Almqvist tillträdde Hakarps pastorat inreddes helt och hållet prestegårdens sätesbyggning med nya fönster, dörrar, golf, kakelugnar m. m. äfvensom höjdes öfra våningen, försågs taket med nära ny tegeltäckning, brädfodrades hela byggningen, allt med köpt virke.

Till denna reparation, sammansköt församlingens alla hemman, äfven Säterierna 266 Riksdaler Banko men reparationen kostar mig minst 800 Riksdaler Banko hvadan jag härvid gjort en uppoffring 563 Riksdaler Banko, hvarför öfra våningen av en efterträdare bör lösas.

1853 under sommaren ombyggdes ladugården så att de förutvarande 5 obeqväma och förfallna husen borttogs och i stället uppfördes en långa innehållande Fårhus, fåhus, loge med tröskverk min egen tillhörighet under ett tak. 2/3 delar materialerna tillsläpptes af församlingen äfven säterierna och 1/3 del bekostas af mig, dertill användes virke vuxet på prestegårdens ägor dock skonades skogen

och det mesta timret högs i hagarne. Då framtida reparation tillkommer pastor att bekosta, 1/4 del församlingsborna. Se sockenstämmoprotokoll af den 21 Nov. 1852.

1854 Nedtogs ena sätesbyggningen å sydvästra sidan allt för nära belägen och af mig från företrädarens söner inköpt flygelbyggnad, äfvenså nedtogs gamla drängstugan, däremot uppbyggdes en flygel med timmer hufvudsakligen af dessa hus, men äfven nytt, hvilket till stor del användes af prestegårdsskog som kan anses hafva åtgått att bygga en ny drängstuga, innanredningen gjordes till största delen med inköpt virke, hvadan detta hus med undantag af den del som utgör drängstuga är min egendom. I anseende till den sluttande byggnadsplanen och därmed följande nödvändighet af en hög sten-fot, har denna byggnad kostat mig mer än man kan förmoda.

Samma sommar flyttades kött och spannmålsboden från sin gamla plats; vid ombyggnaden insattes jordträd och andra skadade syllar, äfvenså påtimrades 6 hvarf för att erhålla ännu ett sädesloft. Allt detta verkställdes på min egen bekostnad; med undantag af teglet till taket, som tillsläpptes af församlingen enligt synens beslut.

Äfven denna sommar byggdes ny stall, som till 2/3 delar bekostades af sockenmännen, och till 1/3 del af mig. Vid framtida underhåll tillkommer församlingen 2/3 delar och pastor 1/3 del.

1854 Omspånades och tjärbeströks klockstapeln. Byggmästaren för detta arbete var Nils Jonsson från Skärstads socken och byggnadskommitténs ledamöter voro: pastor, inspektör Slettengren, f. nämndemannen Johannes Johannisson i Brunnstorp, danneman Arvid Johansson i Lexarp och orgelnisten J. Hagström.

1856 Rödmålades prestegårdens sätesbyggning äfvensom alla öfriga nu färdiga hus, likaså skolhuset, hvilket året förut blifvit brädfodrat.

1857 Synnerligast under september månad, hemsöktes Hakarps församling af en svår och elakartad Rödsotsepidemi, hvori öfver 70 personer afledo.

1857 Omspånades genom samme byggmästare Nilsson med icke obetydlig kostnad för församlingen större delen af Kyrkotaket med

ny ekspån, som genom sammanskott från hemmanen anskaffats, desslikes nedtogs tornets jernspira reparerades och förgylldes Glober och tupp; Till styrka för tornets framtida bestånd anbringades trädstöd af groft virke, förseddes med jernband invändigt.

1858 under våren fylldes hela vestra delen av kyrkogården med sand i jemnhöjd med stenmuren, hvarigenom hela denna del av kyrkogården blifvit så upphöjd, att grafvar kunna der grävas utan att de förutvarande lik rubbas.

1858 under sommaren och hösten reparerades alla stolarna i kyrkan och målades, omgjordes altardisken, renoverades och förgylldes predikstolen och altartaflan, borttogs en läktare öfver södra dörren, förgylldes ramarna omkring målningarna å den stora läktaren, allt genom samme byggmästare Nilsson och dess son och under af samma kyrkoreparations styrelse.

1859 Under sommaren utvidgades kyrkogården till 76 alnar åt norra och södra sidan hvarvid hela muren åt norra, östra och södra sidan omlades, äfvensom kyrkobacken betydligt utvidgades åt öster och nytt staket uppsattes mot stapelbacken på socknemännens bekostnad, både nu och för framtiden, så länge pastor afstår från den dertill behöfliga jord af prestegårds egor.

1860 Uppsattes nya jernportar i de till kyrkogårdens uppmurade pelare, hvilka täcktes med Zinkplåt.

1863 Under sommaren tjärbeströks kyrko- och stapeltaket.

1864 Reparerades gamla orgelverket och försågs med en del nya stämmor genom orgelbyggaren E. Nordström för en kostnad af öfver 1.000 Riksdaler hvartill Herr patron Westberg biträdde med den hederliga gåfvan av 300 Rs. Rmt.

1862 d. 30 april bekräftades genom Kongl. Majts dom församlingens eganderätt till Klockarebolet Spelebo.

1865 den 27 januari genom Kongl. Hofrättens dom församlingens eganderätt till den del deraf som egaren af Svineryd sökt sig tillscansa.

1875 Uppbyggdes ett nytt skolhus midt för det gamla för att inredas 1876 genom medel som till låns ur Magasinskassan bekommes på 20 års amortering.

Hänt i Hakarp under 1963

Januari

- 14 Kyrkofullmäktige håller sitt första sammanträde för året och omväljer som ordf. Gösta Eklöf och som v. ordf. Ivar Meurling. Tre nya ledamöter hälsas välkomna nämligen: Bertil Gustavsson, Hugo Johansson och Enok Lindell. Till revisorer omvaldes: Axel Werner, Gunnar Grytberg och Bertil Gustavsson.
- 15 Halkan på Ådalsvägen vållar två svåra bilkrockar vid Ebbes Bruk. I det svåra väglaget krockade först en personbil med ett militärfordon och senare en lastbil med en personbil. Inga personskador uppstod men alla fordonen måste bärgas från platsen.
- 19 Hakarps norra missionsförsamling väljer till styrelse: ordf. Arvid Lövinger, Lennart Gustavsson, Henry Andersson, Kerstin Lövinger och Siv Johansson. Kassan har omslutit kr. 10.661: —.
- 20 Polisen i Hakarp rapporterar att under 1962 har behandlats 1008 ärenden mot 889 st. året förut. Färre antal fylleriförseelser meddelas men större antal trafikolyckor. Antalet utlänningar den 13/12 1962 var 66 st., därav 6 tyskar, 9 finnar, 8 danskar, 16 ungrare, 5 rumäner, 1 norrman, 3 engelsmän, 10 kroater och 8 amerikanare.
- 20 En kvartersturnering i ishockey med 15 deltagande lag från Hakarp avslutas med finalmatcher på Stensholms ishockeybana. IF Saab:s ishockeysektion har svarat för arrangemanget och slutsegrare blir Vipevägen och Stensholm.
- 24 Vid Kommunalfullmäktiges första sammanträde omväljes som ordf. Rune Gustafsson och som v. ordf. Gunnar Hakeman. Beslut fattas att utreda frågan om en förskola i Hakarp. Fyra nya ledamöter hälsas välkomna för den fyraårsperiod som nu börjar nämligen: Lennart Gustavsson, Yngve Svensson, Erik Johansson, Hans Karlsson och Astrid Roos.
- 24 För att underlätta breddning och rätning av Fagerbergsvägen inköper Hakarps kommun fastigheten Fagerslätt 1: 146 av fru Margit Bender för ett pris av 35.000 kr. Meningen är att fastig-

heten snarast möjligt skall rivas för att möjliggöra ombyggnad av vägen.

- 25 IKHP anmäler åtta deltagare till årets Vasalopp nämligen: Albert Beccala, Holger Johed, Lars Eriksson, Karl Uno Sjöberg, K. G. Hellström, Hans Jonsson, Sixten Ohlsson och Anders Andersson.
- 26 Saab:s ishockeylag gör come-back i division III på Stensholms ishockeybana genom att besegra Vimmerby IF med 5—1. Saab uppträder för första gången på stensholmsbanan i en ny färgglad utrustning, skänkt av Autofordon i Jönköping.
- 27 Vid årsmöte med Betanieförsamlingen i Pettersberg meddelar årsberättelsen att församlingen har 88 medlemmar och att kassan omslutit 36.000 kr. Som vice församlingsföreståndare avgår, av åldersskäl, Alfred Svensson efter att ha innehaft uppdraget i 22 år. Han avtackas varmt av församlingens pastor Harald Jonsson. Som vice församlingsföreståndare efter Alfred Svensson väljes Arne Hanzén. Årsmötet omväljer styrelsen som består av ordf. Yngve Johansson, Elam Linder, Åke Gustavsson, Lenart Karlsson, Erik Eriksson, Edvin Pettersson och Carl Sandberg. Församlingsledare är pastor Harald Jonsson.
- 31 I Ungdomsgården hålles välkomstsamkväm för ett 40-tal nyinflyttade hakarpsbor. Kyrkoherde Harald Möllerström hälsar de nyinflyttade välkomna till Hakarp och Ivar Meurling berättar om Hakarps församling genom tiderna. Bertil Gustavsson underhåller med några sågnummer.

Februari

- 4 Hakarps kyrkokör omväljer vid årsmöte sin styrelse som består av Bertil Gustavsson ordf., Martin Carlsson, Iris Carlsson, Ingrid Blomqvist och Elsy Flensburg. Kören har 27 medlemmar och körledare är kantor Göran Håkansson.
- 10 IF Saab:s ishockeylag vinner division IV i ishockey efter en spännande slutstrid med ishockeyklubbarna i Nässjö och Sävsjö.
- 15 Hakarps soc.dem. kvinnoklubb håller årsmöte och väljer till styrelse: ordf. Inger Lövgren, sekr. Elisabet Karlsson, kassör

Lisa Alf, Inga Rydberg och Gerd Andersson. Medlemsantalet i klubben är 41 st.

- 21 Kommunalnämnden har utsett ing. Algot Dahlquist till kommunalingeniör i Hakarp. Ing. Dahlquist som är född 1920 är f. n. anställd vid Domnarvets järnverk och tillträder platsen i Hakarp den 1 april.
- 22 Vid en sammankomst i Ungdomsgården inviges 13 flickor till blåvingar. Nästan samtliga tillhör den grupp som bildades på Egna hem och startade i höstas. Invigningen ledes av diakonissan Elsy Flensburg. Till gruppledare utnämnes Anna-Lena Wahlström och Maria Fong.
- 24 IF Saab:s ishockeylag vinner en ny fin ishockeyseger, denna gång finalmatchen i lilla distriktsmästerskapet, mot Anders-
torp med 8—0.
- 26 Vid IKHP:s stuga samlas över 100 skollediga ungdomar till terrängpromenad i trakten omkring stugan. I tävlingen ingår även frågesport då tolv frågor skall besvaras. Tävlingsbanan är 4 km.

Mars

- 1 Vid årsmöte med Hakarps SSU väljes till ordf. Bernt Ekfeldt, sekr. Monika Ekberg, kassör Barbro Thorell. Till studieledare väljes Morgan Randau. Medlemsantalet är 57 st.
- 2 Hakarps kyrkliga arbetsförening väljer vid sitt årsmöte följande styrelse: ordf. kyrkoherde Harald Möllerström, Lilly Gustavsson, Inger Bergström, Märta Hakeman, Naime Karlsson, Ann-Marie Söderström, Anna Johansson, Karin Andersson och Berta Randau.
- 6 En undersökning som företagits av barnavårdsnämnden för att utröna intresset för en förskola i Hakarp visar att bland tillfrågade föräldrar ett stort intresse finnes för denna skolform. Bland 159 tillfrågade föräldrar svarar 120 st. att de har intresse för en förskola. 7 st. svarar nej och 30 st. underlät att svara. Barnavårdsnämnden skall fortsätta med utredningen av frågan

- 6 Vid årsmöte med RLF:s avd. i Hakarp håller konsulent Lin-
narsson föredrag om nyheter inom jordbruket och visar en vac-
ker film om höskördens mekanisering. Årsmötet väljer till sty-
relse: ordf. Uno Lövinger, kassör Lars Ottosson, sekr. Lennart
Gustavsson, Göte Johansson och Rolf Harrysson.
- 6 Stensholms kyrkl. arbetsförening omväljer helt sin styrelse som
består av: ordf. kyrkoherde Harald Möllerström, v. ordf. Ulla
Vesterlund, kassör Gith Winqvist, övrig styrelse är Gunvor Pet-
tersson, May Svensson, Inger Karlsson och Gardy Magnusson.
Föreningen har under året lämnat bidrag till Lutherhjälpén,
Rädda barnen, Kyrkans sjömansvård m. m. samt underhållit
3 fadderbarn. 700 kr. har utdelats till behövande inom för-
samlingen.

April

- 6 IF Saab:s ishockeysektion håller årsfest under god tillslutning
på Stensholms brukshotell. Direktör Fredrik af Klerckers vand-
ringspris till nyttigaste spelaren i representationslaget tilldelas
Joel Randau.
- 20 Folkpartiets avd. i Hakarp firar 10-årsjubileum i Ungdoms-
gården. Polisman Anders Snöberg lämnar en intressant 10-års-
berättelse och Allan Eriksson visar färgbilder från resor i olika
länder. Red. Yngve Hamrin talar om riksdagens arbete. Till
Carl Sandberg överlämnar red. Hamrin Karl Staffs-plaketten
som en erkänsla för ett mångårigt intresserat arbete för de fri-
sinnade idéerna.
- 23 Stor brand härjar nattetid Smedstorps gård varvid ladugården
brinner ned till grunden. Alla djur 42 st. som befanns i ladu-
gården räddas. Den som först upptäcker elden var en tax som
gav skall och larmade människor. Smedstorps gård äges av
Huskvarna stad och ladugården var försäkrad för 122.000
kronor.
- 26 Årsberättelsen för stiftelsen Hakarps Ungdomsgård omtalar
att Ungdomsgården har flitigt utnyttjats under det gångna
året. Den har framför allt tjänat som lokal för sammankoms-
ter av olika slag samt till minnesstunder vid begravningar. Men

även som övningslokal för ungdom har den regelbundet använts: Vid årsmötet väljer stiftelsen som styrelse: kyrkoherde Harald Möllerström, Gunnar Hakeman, Ivar Meurling, Elsy Flensburg, Göran Håkansson, Eskil Söderström och Lilly Gustavsson.

Maj

- 10 Flygfotografering sker över Hakarps tätorter och av kommunens förvärvade områden, Detta för att bilda underlag för nya grundkartor. Fotograferingen utföres av ingenjörsfirman Viak.
- 28 Kommunalfullmäktige beslutar att uppvakta länets vägmynigheter i fråga om Fagerbergsvägen som i dagens läge är trafikfarlig genom sin ringa bredd och skarpa kurvor. I beslut ingår att uppdraget skall fullföljas till kommunikationsministern om rättelse ej går att få på länsplanet.

Juni

- 8 Skolavslutning sker med avslutningshögtid i kyrkan där tal hålles av kyrkoherde Harald Möllerström och skolstyrelsens ordf. Rune Gustafsson. Rektor Hugo Johansson delar ut avgångsbetyg, diplom och tävlingspriser. Det är sista gången en avgångsklass går ut från Hakarps skolor. Hakarps eleverna går efter detta sina tre sista obligatoriska skolår vid högstadiet i Huskvarna.
- 9 Söndagsskolorna från Betania och Carlfors avslutar vårterminen med en lyckad utflykt till Betels ungdomsgård i Norrahammar. I Ungdomsgårdens vackra björkpark hålles sommarfest med samling av över 100 personer. Söndagsskolans föreståndare Elam Linder fungerar som reseledare.
- 16 I samband med ett vänortsbesök från Finland håller IKHP terrängtävling med ett 60-tal deltagare.
- 25 Länsstyrelsen har intet att erinra mot en begäran från Hakarps kommun om att få låna 360.000 kr. på 30 år för sitt förvärv av tomtmark från Göransberg och Hakarps säteri.

- 28 Hakarps pensionsnämnd håller sitt sista sammanträde varvid dess ordf. Carl Sandberg som tillhört nämnden under många år avtackas och hyllas med blommor av kommunalfullmäktiges ordf. Rune Gustafsson.
- 28 Av Husqvarna Vapenfabrik förvärvar SAAB Stensholms fabriksanläggning efter att i några år arrenderat denna av Husqvarna Vapenfabrik. Ett villkor för köpet har varit att Hakarps kommun övertager de bostäder som Vapenfabriken erhöll i samband med köpet av Stensholmsfabriken. Köpeskillingen för dessa fastigheter närmar sig en miljon kronor.

Augusti

- 3 Saab:s ishockeylag åker till Danmark mitt i sommaren och spelar ishockey i Gladsaxehallen, Köpenhamn. Saab blir därmed första svenska lag på is denna säsong och matchen mot Gladsaxe — med fyra danska VM-spelare — ger utmärkt resultat: 12—0 till Stensholm.
- 3 Under augusti väntas start ske för ett stort byggprojekt på Egna hem med stiftelsen Hakarpsbostäder som byggherre. Byggnaderna skall bestå av 16 lägenheter, pensionärs- och hyreslägenheter, och placeras mellan Johannesvägen och Skolgatan. Kostnaden är beräknad till 897.000 kronor. Till byggnadsentreprenörer har antagits: Byggnadsfirman Bröderna Lindqvist, Huskvarna, Målerifirman E. Vesterlund, Jönköping och Elfirman Ljus och Kraft, Jönköping.
- 5 Hakarps största etapp ifråga om ledningsnät påbörjas på Jutholmsområdet där vatten- och avloppsledningar läggas för befintlig och kommande bebyggelse. Anläggningen omfattar 2.300 meter avloppsledning samt planering av gator för området. Entreprenör är Järnforsens vägaktiebolag och projektet kostar 725.000 kr.
- 21 Till den bronsfabrik som startats i San Paulo i Brasilien av Carlfors Bruk sändes maskiner för bronsstillverkning till ett värde av 550.000 kr. Maskinerna är tillverkade i Svedala och ingår i den maskinpark för helautomatisk drift som skall framställa olika sorters bronser. Två bröder, Olle och Gunnar Björk-

lund från Carlfors, är boende i San Paulo och svarar för tillverkningen. När maskinerna är i San Paulo kommer förman Lennart Larsson att resa dit för att vara behjälplig med uppmontering och start av bronsframställningen.

- 24 Lanthandeln i Hakarps kyrkby med Eric Sandqvist som innehavare lägges ned och auktion hålles på resterande varulager. Sedan 1934 har affär funnits i fastigheten men på grund av krympande kundkrets och lättheten att komma till de stora varuhusen har det blivit allt svårare att få lönsamhet på en handel av detta slag. Då ingen spekulant var villig att träda i Sandqvists ställe fanns endast en lösning — att nedlägga rörelsen.
- 24 En svår trafikolycka inträffar då en taxibil från Lekeryd krockar med en bil från Aneby på Ädalsvägen vid Ebbes Bruk. Vid krocken kastades anebybilen mot bergväggen och blev svårt demolerad. Inga personskador uppstod.

September

- 11 Auktion på kreatursbesättningen samt en del lösöre hålles på Smedstorps gård. Efter branden av ladugården kommer ingen ny att byggas och gården kommer att nedläggas som eget jordbruk.
- 13 Saab:s ishockeysektion håller årsmöte i klubblokalen, Bruksgården. På sju av styrelsens poster blir det omval. Styrelsen består av Yngve Svensson ordf., Anders Karlsson, Veine Andersson, Bengt Barverud, Sune Söderqvist, Bernt Sagemar, Joel Randau, Lars-Åke Engblom och Bruno Svensson.
- 22 Stor patrulltävling hålles i terrängen mellan Hakarps prästgård och Gunnestorp av Norra Smålands scoutdistrikt av KFUM och KFUK. Inte mindre än 385 tävlande ställer upp med 69 patruller. En huskvarnapatrull tog hem segern bland blåvingarna och en hakarpspatrull vann i vargungarnas klass.

Oktober

- 7 Över 2.000 personer deltar i den hälsokontroll som hålles i Stensholmsskolan med Hakarps innevånare. Endast ett 50-tal personer har avböjt att vara med om undersökningen.

- 19 Som kommunalassistent i Hakarp har kommunalnämnden anställt revisorsassistent Gösta Bergengren, Jönköping. Han är född i Mjölby 1925 och har f. n. anställning i Jönköping.
- 20 Vid budkavleorientering i Tranås med 88 deltagande lag segrar IKHP:s lag bestående av Kjell Holmkvist, Stig Karlsmo, Göran Öhlund, Mats Hagvall och Hans Green.
- 28 Kyrkofullmäktige beslutar att i årets stat upptaga 4.000 kr. som ett första anslag till ett blivande församlingshem.
- 29 Kommunalfullmäktige beslutar att för 1964 höja den kommunala utdebiteringen med 50 öre per skattekrona. Staten omsluter en summa av 2,8 milj. kronor.

November

- 14 Hälsoundersökningen i oktober månad gav till resultat att av 2.192 undersökta personer 95 st. visade sig ha äggvita, av dessa var 76 st. ovetande om sjukdomen. Undersökningen av sockersymtom upptäckte 27 fall av dessa visste 13 st. ej om att de hade socker.
- 19 Vid insamling till förmån för Rädda barnen har skolbarn i Hakarp nått ett gott resultat då ej mindre än 1.255 kr. insamlats. På natten efter insamlingen skedde ett inbrott i lokalen där sparbössorna med pengarna förvarades. Underligt nog anade tjuvarna ej att pengar fanns i bössorna som stod uppställda på en hylla, varför hela insamlingssumman blev orörd. En överrock blev tjuvarnas enda byte.
- 24 IKHP anordnar terrängpromenad med nytt deltagarrekorrd då ej mindre än 217 personer deltagar. B. Jansson, Eira Snöberg och Jan Eklöv blir segrare i de olika klasserna.
- 29 IKHP håller årsmöte efter ett framgångsrikt idrottsår. Särskilt ungdomsarbetet har varit livaktigt. Styrelsen omväljes och består av: ordf. Gunnar Karlsmo, sekr. Kurt Karlsson, kassör Bertil Karlsmo. Övriga ledamöter är: Arne Gustavsson, Ragnar Karlsmo, Kjell Holmkvist, Olle Magnusson, Lars-Gustav Pettersson och Johnny Johansson.

December

- 1 Hakarps kyrkokör firar 5-års-"jubileum" med en sånggudstjänst i kyrkan.
- 8 Församlingsbor som fyllt 70 år samlas till ett antal av 75 st. vid sedvanlig fest på Brukshotellet, Stensholm efter inbjudan från Stensholms kyrkl. arbetsförening.
- 8 Stor sång- och offergudstjänst hålles i Betania till förmån för den stora renovering och ombyggnad lokalen genomgår. Ombyggnaden omfattar bl. a. installering av oljeeldning, tillbyggnad av vaktmästarebostaden, inredning av ungdomslokal på andra våningen samt toaletter och kapprum. Hela renoveringen är kostnadsberäknad till omkring 50.000 kr.
- 9 Vid hälsovårdsnämndens sammanträde avtackades dess ordf. Karl Ekholm som tillhört nämnden i 40 år varav de senaste 25 som ordf. Som ledamot i 25 år har även Arvid Lövinger varit med. Båda hyllades av nämndens v. ordf. Stig Drott.
- 11 En företagen utredning om bostadsbehovet i Hakarp visar att 535 nya lägenheter kommer att behövas under kommande 5-årsperiod. År 1970 beräknas kommunens innevånareantal uppgå till 4.000 personer.
- 11 Vid kommunalfullmäktiges sammanträde föreligger en plan som visar tilltänkta investeringar under den kommande 5-årsperioden och med en beräknad kostnad av 4.270.000 kr. Fyra personer som lämnar sina uppdrag efter en lång och uppoffrande kommunal gärning avtackas av ordf. nämligen: Karl Ekholm, Carl Sandberg, Gunnar Sandberg och David Johansson.
- 23 Till kommunaltekniker i Hakarp har utsetts ingenjör Lars Hakeman. Han är född i Hakarp 1938 och kommer närmast från industri- och kraftverksbyggen i Hultsfred.

Pris 6: —